

Memetički antagonizam: analiza diskursa političkih memova

Orlović, Nina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:612508>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-01**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Nina Orlović

**Memetički antagonizam: analiza diskursa političkih
memova**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Nina Orlović

**Memetički antagonizam: analiza diskursa političkih
memova**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv. prof. dr.sc. Kosta Bovan

Studentica: Nina Orlović

Zagreb,
rujan 2023.

Izjavljujem da sam diplomski rad Memetički antagonizam: analiza diskursa političkih memova, koji sam predala na ocjenu mentoru dr. sc. Kostu Bovanu, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen niti korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštovala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebice članke 16-19 Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Nina Orlović

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI PREGLED	2
2.1. ŠTO JE MEM?	2
2.2. INTERNETSKI MEM	4
2.3. TIPOVI MEMA I VIRALNOST	6
2.4. MEM KAO KULTURALNI ARTEFAKT I IDEOLOŠKI OKVIRI	11
2.5 MEM I KOLEKTIVNI IDENTITETI	13
2.6. ŠTO JE ALT – RIGHT?.....	17
2.7. „TROLLING“ KAO IDEOLOGIJA.....	23
3. METODOLOGIJA	25
3.1. ISTRAŽIVAČKI PROBLEM.....	25
3.2. KRITIČKA ANALIZA DISKURSA	26
3.3. PROCES ISTRAŽIVANJA	27
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	29
4.1. PEPE THE FROG	29
4.2. NPC / „NON – PLAYER CHARACTER“	42
4.2.1. NPC NORMIE I STATUS QUO	44
4.2.2. NPC KAO GOVOR MRŽNJE	55
4.3. RASPRAVA	63
5. ZAKLJUČAK.....	64
6. LITERATURA	67
7. IZVORI.....	70

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1 primjeri „image macro“ formata (knowyourmeme.com, n.d.)	7
Slika 2 primjeri popularnih „reaction meme“ – ova (knowyourmeme.com, n.d.)	8
Slika 3 Primjer „web – strip“ mema: originalni web – strip, te mem varijanta koja je izmjenila originalno značenje kako bi se referirala na pop kulturu, u ovom slučaju, pop pjesmu „Milkshake“ američke glazbenice Kelis (preuzeto sa knowyourmeme.com, n.d.)	9
Slika 4 primjeri podkategorija „exploitable“ memova;: filmska scena u 4 djela, etiketiranje (knowyourmeme.com, n.d.)	10
Slika 5 Neki od memova koji su bili popularni za vrijeme predizborne kampanje (knowyourmeme.com, 2016)	18
Slika 6 Tweetovi sa službenog profila Donalda Trumpa (knowyourmeme.com, n.d.)	22
Slika 7 Prva pojava lika Pepe the Frog, 2005., autor Matt Furie, (knowyourmeme.com, n.d.)	29
Slika 8: Pepe u prvoj verziji mema, „Feels Good Man“, (knowyourmeme.com, n.d.)	30
Slika 9 Neke od prvih varijacija Pepe mema (knowyourmeme.com, n.d.)	31
Slika 10: Neki od primjera šokantnih instanci Pepe the Frog mema, (4chan, 2015., 2016, knowyourmeme, n.d.)	33
Slika 11 Primjeri korištenja mema Smug Pepe u kontekstu 4chana (4chan, 2015., 2016.) ..	34
Slika 12 Primjeri Smug Pepe mema (4chan, knowyourmeme.com, n.d.)	36
Slika 13 : primjeri memova koji komuniciraju težnju da se „prošire“ na druge dijelove Interneta (4chan, 2018)	38
Slika 14 Memovi koji komuniciraju izraz superionosti nad ljevicom (4chan, 2018)	40
Slika 15 Mem koji je tweetao sin Donalda Trumpa koji prikazuje iste kao izraz „basket of deplorables“, parodija na film „The Expendables“ (Twitter, 2016)	41
Slika 16 Prvo spominjanje NPC teorije koja će kasnije utjeloviti NPC mem (4chan, 2016) ..	43
Slika 17 Wojak i NPC – uskličnik iznad glave NPC – a je dodatna referenca na videoigre, u kojima se isti simbol koristi kako bi obznanio igraču da postoji moguća interakcija s NPCijem (4chan, 2018)	43
Slika 18 Primjer NPC mema (knowyourmeme.com, n.d.)	44
Slika 19 Neki od kreiranih Twitter profila. (Roose, 2018)	45
Slika 20 : Originalni mem i varijanta na temu koja je prilagođena NPC memu. (mem lijevo, knowyourmeme.com, n.d., desno – knowyourmeme.,n.d.)	47
Slika 21 Memovi koji komuniciraju ideje o ljevici i liberalno – lijevim stajalištima kao „NPC“ svojstva (knowyourmeme.com, n.,d., 4chan, 2018)	48
Slika 22 : Primjeri NPC mema koji komunicira odbojnost prema lijevo – liberalnim medijima (4chan, 2018)	50
Slika 23 Primjeri NPC mema koji komunicira odbojnost prema lijevo – liberalnim medijima (knowyourmeme.com, n.d., 4chan, 2018)	51
Slika 24 Primjeri NPC mema koji kritiziraju lijevo – liberalne tendencije na društvenim medijima i sučelja (4chan, 2018)	54
Slika 25 Lijevo – originalni „Happy Merchant“ mem, desno – NPC varijanta koja se referira na original (knowyourmeme.com, n.d., 4chan, 2018)	56

Slika 26 Primjeri NPC mema koji komuniciraju antisemitske stavove, prvenstveno u kontekstu antisemitskih teorija zavjere (4chan, 2018)	58
Slika 27 Antisemitski NPC memovi (4chan, 2018).....	59
Slika 28 Primjeri NPC mema koji komuniciraju mizogine ideje o ženama (4chan, 2018)	60
Slika 29 : Primjer NPC mema mizoginog tona (4chan, 2018).....	61
Slika 30 : Primjeri 4chan diskursa koji se referiraju na NPC mem; rasistički prikaz crnačkog i azijskog naroda (4chan,2018).....	62

1. UVOD

U suvremenom digitalnom okruženju nalazimo na sve popularniju metodu komunikacije: internetski mem. Ovaj kulturni fenomen obilježio je Internet, čija brzina transformacije i prilagođavanja trendovima Internet kulture i temama javnog diskursa ga čini izrazito moćnim sredstvom komunikacije. Najčešće slika s nekim tekstom ili izraz humorističnog karaktera, većinom se smatra zabavnim rezultatom šire internetske kulture. Međutim, upravo njegova šaljivost u kombinaciji sa intertekstualnošću, čini ga potencijalno vrlo utjecajnim alatom za komuniciranje društvenih vrijednosti i širenja određenih političkih ideologija. Upravo zato je izabran kao tema ovog rada, specifično u kontekstu gdje je imao iznimni politički utjecaj; u retorici Alt – right pokreta za vrijeme predizborne kampanje i američkih predsjedničkih izbora 2016. godine. Dosadašnja istraživanja proučila su kako se internetski memovi reproduciraju i šire (Knobel, Lankshear, 2007), njihovu kulturalnu vrijednost unutar digitalnog okruženja (Wiggins, Bowers, 2014), te dala opsežan pregled funkcioniranja mem kulture (Shifman, 2014). Ovaj rad teži prikazati mem kao mjesto spajanja i komunikacije različitih kulturalnih vrijednosti jednog krajnje desnog pokreta, načine na koje komunicira njegove vrijednosti, kako se koristi u praksi unutar zajednice i zašto je kao takav bio utjecajan za vrijeme ovih kontroverznih predsjedničkih izbora.

Prvo, dajem teorijski pregled povijesti pojma mema te internetskog mema, njegovih kategorizacija i tipifikacija, te objašnjavam što ga čini različitim od samo „viralnog“ internetskog sadržaja. Objašnjavam njegovu ulogu kao kulturnog artefakta kao rezultata participativne kulture koji komunicira ideološka stajališta onih koji ga kreiraju, ali i onih koji ga preuzimaju i u njega učitavaju novo značenje, poput plutajućeg označitelja. Zatim dajem pregled teorije koja objašnjava kako funkcionira kao produbljenje osjećaja pripadnosti i smisla kolektivnog identiteta, s naglaskom na to kako praksa dijeljenja i reprodukcije internetskih memova funkcionira u jačanju smisla kolektiva. Naposljetku, opisujem relevantne aktere za ovaj rad; Alt – right pokret i njegove ideološke okvire i motivacije, te osebujnu filozofiju rođenu iz Internetskih praksi koja se prenamijenila u moćni smisao ideologije. U drugom djelu rada, predstavljam istraživački problem te metodologiju kritičke analize diskursa koja je

izabrana za ovaj rad i proces prikupljanja i analize podataka. Naposljetku, prikazujem rezultate prikupljenih podataka podjeljene u dva izabrana mema i prikazujem kako komuniciraju smisao kolektivnog identiteta i Drugosti, uz zaključak koji potencira mogućnosti za dodatna istraživanja.

2. TEORIJSKI PREGLED

2.1. ŠTO JE MEM?

S obzirom na popularnost internetskih memova u zadnjih deset i više godina, kako u bespućima Interneta, tako u javnom diskursu, lako bi se mogli uvjeriti da je izraz u svojoj adolescenciji. Međutim, mem ima dugu prošlost, počevši još od sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

Termin se prvi put koristio već 1976. godine, u knjizi “Sebični gen” biologa Richarda Dawkinsa. Teza njegove knjige bazira se na opovrgavanju argumenta da su živa bića genetski predodređena ponašati se tako da osiguraju dobrobit svoje vrste, vodeći se time da gen nije vrsta, obitelj ili individua već jedinstvena struktura, odnosno, jedan lanac DNK.

Pred kraj knjige, Dawkins se bavi mogućim budućim pitanjima teorije evolucije i kuda bi se mogla usmjeriti, specifično zadržavajući se na ideji ljudske kulture i ponašanja. Izražava nezadovoljstvo obrazloženjima određenih ljudskih ponašanja među darvinijanskim biologima, koji su pretežito tražili “biološke prednosti” u objašnjenju nekog ponašanja, poput tvrdnje da je pojava religije u plemenskim zajednicama koristan mehanizam jačanja grupnog identiteta, u zajednicama čopora koje love velik i brz plijen, zbog čega im je važna suradnja kako bi ga uhvatili i naposljetku preživljavali (Dawkins, 1976:170). Međutim, ovo obrazloženje je za Dawkinsa suviše “mitsko”, te je za njega kultura odlučujući faktor ljudskog ponašanja; prema njemu, *“većina onoga što je neobično kod čovjeka može se sažeti jednom riječju: kultura”* (Dawkins, 1976.:139).

Ono što Dawkins smatra jedinstvenim kod gena jest da su “replikatori”; DNK molekule koje repliciraju bića na našem planetu. Primjenjujući tu logiku na poimanje ljudske kulture i ponašanja, Dawkins dolazi do nove ideje: mem kao jedinice kulturalne transmisije, kulturalni ekvivalent genu, odnosno replikator ljudskog ponašanja.

Neki primjeri memova su melodije, poštapalice, moda i modni trendovi, načini izrade posuđa ili gradnje lukova (Dawkins, 1976:172) Poput gena, memovi su replikatori koji se mijenjaju u procesu kopiranja, selekcije i održavanja te se “natječu” s drugim memovima za pažnju domaćina; stoga, samo memovi koji odgovaraju socio kulturnom okruženju se uspješno šire, dok preostali izumiru. (Shifman, 2014:9)

Dawkins je utemeljio i nekoliko elemenata koje karakteriziraju mem koji ostaju donekle relevantni za definiciju i kategorizaciju fokusa ovog istraživanja; internetskih memova.

Prema Dawkinsu, nekoliko elemenata karakterizira mem; dugovječnost, plodnost i vjernost reprodukcije. Dugovječnost mema određuje njegovu uspješnost; što duže opstaje duže se replicira i prelazi na nove umove i osigurava daljnji prijenos (Knobel i Lankshear, 2007) Karakteristika produktivnosti opisuje stopu kopiranja i širenja neke ideje ili uzorka mišljenja; što se brže širi, to je veća šansa da će dobiti pažnju i biti kopiran i proširen. Knobel i Lankshear (2007) naglašavaju bitnu dimenziju plodnosti koju Dawkins nije napomenuo, a to je osjetljivost; “timing“ ili “položaj” mema u odnosu na otvorenost ljudi ka prihvaćanju novih informacija. Osjetljivost je izraženija što je mem povezaniji sa suvremenim događajima, tiče se uspješnih memova ili interesima i vrijednostima ljudi u području u kojem se širi mem.

Dawkinsova knjiga bila je tek početak novih polemika i novog polja istraživanja pod nazivom “memetika”, opisana kao *“teorijska i empirijska znanost koja proučava kopiranje, širenje i evoluciju memova”* (Heylighen i Chielens, 2009, prema Shifman, 2014:10).

Polje je kontroverzno od svoje inačice; kritike često naglašavaju tendenciju istraživanja da analiziraju mem kao suviše izoliran fenomen, van njegovih kulturalnih i povijesnih konteksta, koristeći “upitne” istraživačke metode te da izjednačuju “organske” metafore sa njihovom stvarnošću (Midgley, 2010), dok neki smatraju memetiku “heuristički trivijalnom” (Kronenfelder, 2011). Shifman (2014) kategorizira najčešće kritike i kontroverze memetike u dvije kategorije: “biološke analogije i “tko je tu šef”. “Biološke analogije” opisuju tendenciju polja da se previše oslanja na metaforu virusa i gena te epidemiologije kao modela širenja memova koja suviše reduciraju ljudsko ponašanje te prikazuju čovjeka kao pasivnog i naivnog, konstantno pod dominacijom medijskih “zalogaja” koji ga truju (Shifman, 2014.). Određena istraživanja uzimaju koncept evolucijske genetike kao model i rastežu logiku ove analogije predaleko, tražeći kulturalne ekvivalente za sve principe koncepta evolucijske genetike, ignorirajući činjenicu da se mem ponaša drugačije od gena, reducirajući kulturu na biologiju i suviše pojednostavljujući kompleksna ljudska ponašanja.

Druga kategorija kontroverze memetike, “tko je tu šef” opisuje problem ljudskog djelovanja u procesu širenja memova. U području postoje dva kraja spektra; na jednom su zastupnici mišljenja da je čovjek samo sredstvo širenja memova, a na drugom zagovornici ideje da je ljudsko djelovanje ključno u diseminaciji memova. Shifman se referira na rad Rosarie Conte koja predlaže da se ljude tretira kao aktore u procesu kulturalne transmisije jer ona ovisi o ljudima i njihovoj moći donošenja odluka, u procesu kojih su iznimno važne društvene norme, percepcije i preferencije. (Shifman, 2014:12)

Polje memetike stoga je, nakon devedesetih, doživjelo zatišje u akademskim krugovima, no popularizaciju u raznim nišama Interneta. Početak dvijetisućitih godina na Internetu obilježio je transformaciju istog u ono što akademici zovu “*Web 2.0*”; Internet karakteriziran UGC - ijem¹, participativnom kulturom i pojavom društvenih mreža; korisnici Interneta počinju aktivno kreirati i dijeliti sadržaj putem Interneta, stvarati virtualne zajednice i prostore rasprave poput blogova, foruma, web stranica za dijeljenje fotografija ili videa i slično. Internet u ovom kolaborativnom obliku postaje plodno tlo za raznolik sadržaj, među ostalim i mem u svojem najprepoznatljivijem obliku: internetski mem.

2.2. INTERNETSKI MEM

Priroda internetskih memova čini ih izrazito teškim za definirati konkretno; memovi su inherentno dinamični i pokušaji da ih se sveobuhvatno opiše univerzalnom definicijom većinom ne uspijevaju pokriti njihov raznovrstan spektar. Ovo poglavlje nudi pregled nekoliko istraživanja i analiza koje grade postojeći korpus teorije internetskog mema u pokušaju da ga što bolje objasni.

Za one koji su upoznati s terminom, izraz internetski mem vjerojatno asocira prvenstveno na sliku; fotografiju, ili neki oblik umjetničkog djela, u digitalnom obliku sa tekstom koji pokriva dio slike. Poanta te slike je najčešće neka vrsta šale ili duhovitog komentara na dijeljeno ljudsko

¹ „*user – generated content*“; svaki oblik sadržaja koji su korisnici Interneta objavili online na platformama kao što su društvene mreže, forumi i ostali (Krumm, et.al., 2008)

iskustvo, neki društveni događaj, drugi mem, ili slično. Ova varijanta mema naziva se “*image macro*” i smatra se jednim od najčešćih, ako ne i najčešći, oblik internetskog mema. Međutim, kao što je ranije spomenuto, ovo je tek jedan od mnogih oblika internetskog mema te je potrebno spomenuti određene elemente i karakteristike koje vežu sve njegove raznovrsne varijacije.

Patrick Davison (2014.) u svojoj analizi internetskih memova iz perspektive lingvistike nudi “akademski rigoroznu” definiciju mema kao “*komada kulture, tipično šale, kojoj utjecaj jača kroz online prenošenje*” (Davison, 2014:122), dok Knobel i Lankshear (2007) u svojoj definiciji naglašavaju njegovu distribuciju, opisujući mem kao ubrzan unos i širenje “*specifičnih ideja prezentiranih u obliku pisanog teksta, slike, jezika, pokreta ili neke druge jedinice kulturne “stvari”*” (Knobel, Lankshear, 2007:202).

Memovi su najčešće kombinacija nekoliko elemenata i u svojoj suštini su slojeviti; kao primjer “*image macro*” mema, slika sa tekstom koja je često komentar na drugi mem, medij, pokret ili društveni događaj. Memovi se kreiraju kako bi se dijelili na Internetu, najčešće koristeći društvene mreže, blogove, forume, “*imageboardove*”, i slične web stranice kao što su to *Reddit*, *Twitter*, *4chan*, *Facebook*, *Instagram*, itd. Kao i kod originalne Dawkinsove definicije mema, oni su oblici kulturalnih jedinica čiji oblik se znatno mijenja u procesu dijeljenja te je samo kreiranje mema vrlo često kolaborativno.

Istraživanja internetskih memova i mem kulture nude nekoliko kategorizacija koje čine mem i se grade na postojećoj kategorizaciji mema Richarda Dawkinsa.

Shifman (2014.) naglašava kako elementi dugovječnosti, plodnosti i vjerne reprodukcije jednako vrijede kod Internetskog mema, ali su naglašene zbog medija, odnosno Interneta. Online širenje memova osigurava veću točnost reprodukcije; plodnost (količina kopija napravljenih u nekom vremenskom periodu) je povećana jer Internet omogućuje brzo širenje u različitim prostorima istovremeno, a dugovječnost mema se produljuje jer se informacije mogu spremirati na Internetu na neodređeno vrijeme u neograničeno mnogo arhiva.

Knobel i Lankshear (2007) u svojem istraživanju toga što konstituira uspješan internetski mem dodaju nekoliko novih kategorija: humor (od nekonvencionalnog do bizarnog, ironičnog ili neukusnog), bogata intertekstualnost (aludiranje na druge memove, događaje iz popularne kulture ili fenomene, ljude, itd.), neobična spajanja dviju ili više suprotnosti, većinom u obliku slika. Humor je najprepoznatljiviji element internetskog mema i vjerojatno najveći razlog zašto

uspijeva se tako uspješno i brzo širiti na Internetu, ali i izaći iz okvira uskih online zajednica u tzv. internetski mainstream.

Memovi se šire i evoluiraju aktivnim procesima “*mimikrije i remiksa*” (Shifman, 2014.) od strane korisnika Interneta koji kreiraju vlastite online zajednice, profile, blogove u svrhu digitalne ekspresije i produkcije sadržaja u medijskom prostoru koji se do sada smatrao hijerarhijski posložen; preobratom ranog Interneta u Web 2.0 početkom 2000 – ih godina pojavljuje se tzv. “participativna kultura” koja je značila smanjenje barijera po pitanju umjetničke ekspresije i građanskog angažmana te je implicirala da svaki korisnik sada može postati koproducent medija (Denisova, 2020.) Mem kultura prati ovu logiku, stoga memove možemo nazvati artefaktom digitalne participativne kulture; kao što kažu Wiggins i Bowers (2014.); “*ponavljajuća produkcija, potrošnja i reprodukcija memova ukazuje na njihovu važnost te naglašava njihovu virtualnu tjelesnost u participativnoj digitalnoj kulturi*” (Bowers, Wiggins, 2014:6, vlastiti prijevod). Memove, stoga, treba promatrati u širem kulturalnom i društvenom kontekstu, jer naposljetku odražavaju moralne vrijednosti i ideološka stajališta onih koji ih stvaraju. Analiziranjem načina na koje se konstruiraju memetički vizuali, tekst, o kome i kako i u kojem odnosu, promatramo memove kao slojevite odraze kulturalnih i moralnih vrijednosti te ideoloških stajališta njihovih kreatora. Online svijet naposljetku je samo odraz offline svijeta; ima značajan potencijal za komunikaciju, ali ih limitiraju ljudska priroda te društvene i političke strukture (Papacharissi, 2002). Doduše, događaji zadnjih nekoliko godina pokazuju nam i koliko je suprotno točno, zbog čega je izabrana tematika ovog rada koja će prikazati kako se ova teza zrcali, odnosno kako i online svijet utječe na stvaran život.

2.3. TIPOVI MEMA I VIRALNOST

Jednako kao što je sam mem teško točno definirati radi dinamičnosti njegovih oblika, tako je teško točno podijeliti varijante mema u jasno određene tipove i/ili žanrove; od početka popularizacije internetskog mema kao oblika komunikacije, različiti oblici memova postaju popularni u različitim periodima vremena i rijetko kada održavaju konzistentan oblik dovoljno dugo da bi mogli sa sigurnošću utvrditi nekoliko tipova memova koji vrijede i dan danas.

Unatoč tome, ovaj dio rada daje pregled nekoliko mem “žanrova” koji se smatraju dovoljno konzistentnima u mem kulturi da ih se tako nazove, specifično oni koji su relevantni za predmet ovog rada. Bitno je naglasiti da je mem kultura poprimila vrlo metatekstualni oblik u zadnjih nekoliko godina te se česti oblici memova trenutno ne mogu tako lako svrstati u postojeće tipifikacije memova, no to preostaje moguć predmet analize za daljnja istraživanja.

Postoje nekoliko akademski relevantnih kategorizacija mem tipova, ili mem “žanrova”, kao što ih kategorizira Limor Shifman (2014) Neki koji se pojavljuju u nekoliko različitih istraživanja su: “*image macro*”, editirane slike/fotografije, slike kao reakcije/izrazi emocija, stripovi (specifično, “*rage comics*”), memovi usporedbe i mem šablone (“*exploitables*”), kategorija u koju spada mnogo varijanti odnosno podkategorija.

“*Image macro*”, kao što je navedeno ranije, vjerojatno je jedan od najprepoznatljivijih i najstarijih oblika internetskih memova; vizual koji se sastoji od slike/fotografije sa tekstom preko, najčešće humorističnog karaktera.

Slika 1 primjeri „image macro“ formata (knowyourmeme.com, n.d.)

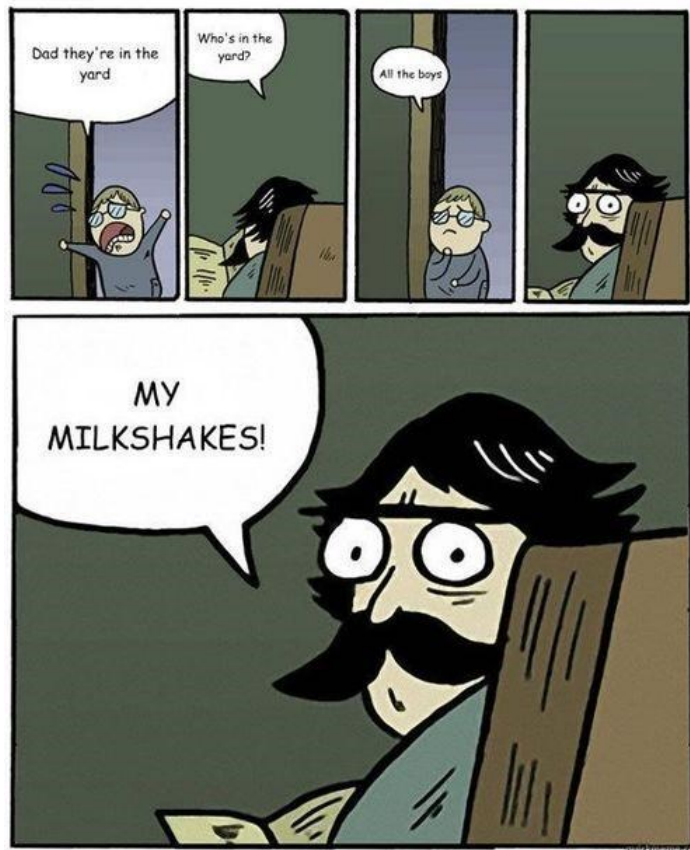
Izraz se prvi put pojavljuje 2004. godine na forumu SomethingAwful, prije nego li se proširio na 4chan gdje je nastavio se razvijati kao format. Uređene fotografije (*Photoshopped images*) su svaki vizual koji je na neki način obrađen u programu kako bi nešto izrazio bez korištenja teksta (Milner, 2013, prema Denisova, 2020)

Reakcije su slike koje vizualno prikazuju emociju ili odgovor u obliku slike, gifa ili videa; najčešće se koriste u kontekstu reagiranja na loše vijesti i većinom se pojavljuje u kontekstu “*imageboardova*” i foruma. Reakcije su jedan od konzistentnijih mem žanrova koji opstaje do danas u prepoznatljivom obliku; anonimnost ranih internetskih platformi bila je savršen temelj za ove varijacije memova koje prikazuju emocije korisnika bez korištenja vlastitog identiteta.

Slika 2 primjeri popularnih „reaction meme“ – ova (knowyourmeme.com, n.d.)

“*Exploitables*” („iskoristivi“ memovi) su najbolje opisani kao mem šablona u kojoj se temeljni vizual manipulira kako bi se postigao željeni efekt, najčešće šaljiv. Šablonom se manipulira na različite načine, uključujući dodavanje riječi/teksta na originalan vizual, izmjena elemenata originalnog vizuala kako bi se promijenilo značenje ili kontekst ili kopiranje i transformacija originalne slike kompletno, kako bi se postigla referencijalna varijanta originalne u svrhu humora i/ili komentara na često metatekstualnom nivou. Velika većina suvremenih internetskih memova se može svrstiti pod ovu kategoriju, te je popularnost image macro formata zamijenjena ovim zadnjih nekoliko godina. „*Exploitable*“ je samo početni format čiji se oblik izmjenjuje u klasičnom životnom ciklusu mema, te se većina memova smatra ovom kategorijom s obzirom da su elementi koji definiraju ovu kategoriju i oni koji se najčešće koriste u definiranju samog mema. Ovdje spadaju podkategorije poput web - stripova, “*object labeling*” (etiketiranje) i “*4 - panel movie scenes*” (filmska scena u 4 djela) memova.

Slika 3 Primjer „web – strip“ mema: originalni web – strip, te mem varijanta koja je izmjenila originalno značenje kako bi se referirala na pop kulturu, u ovom slučaju, pop pjesmu „Milkshake“ američke glazbenice Kelis (preuzeto sa knowyourmeme.com, n.d.)

Slika 4 primjeri podkategorija „exploitable“ memova;; filmska scena u 4 djela, etiketiranje (knowyourmeme.com, n.d.)

Labave granice definicije mema postavljaju pitanje možemo li smatrati sav viralan sadržaj na Internetu nekom vrstom mema? Dinamičnost mem kulture i njegovih definicija naposljetku je ono što ga razaznaje od samo “viralnog” sadržaja; dok je viralni sadržaj samo jedna kulturalna jedinica (video, slika ili izraz) koja se širi u mnogo kopija, internetski mem je uvijek kolekcija tekstova. Jedan specifičan video možemo identificirati kao viralnim bez referiranja na drugi tekst, ali to nije moguće u slučaju mema; jedan video nije mem, već dio njega - “*manifestacija skupine tekstova koji se zajedno mogu nazvati memom*” (Shifman, 2014:56).

Unatoč tome, kompleksan je odnos između viralnog sadržaja i mema. Bolje ih je promatrati kao jedinice na drugačijim stranama spektra nego dvije odvojene suprotnosti, upravo zbog toga što mnogi memovi nastaju kao viralni sadržaj, na temelju kojeg se zatim pokreće memetička “lavina” reakcija, rekreacija i remiksiranja originalnog. Shifman (2014.) stoga predlaže troslojnu diferencijaciju mema i viralnog sadržaja - 1) viralni sadržaj - jedinstva kulturalna jedinica koju dijeli mnogo korisnika i ima izrazito visoko vidljivost. 2) mem sa “začetnikom” (“*founder based meme*”) - mem koji je pokrenut kao reakcija na viralan trenutak i građen na temelju istog, posljedično rezultira mnogo različitih verzija. Te 3) “egalitarni” mem, koji sadrži mnogo verzija koje su naizgled istovremeno samo evoluirale, bez jasnog početnog teksta.

2.4. MEM KAO KULTURALNI ARTEFAKT I IDEOLOŠKI OKVIRI

Nebrojena količina varijacija memova i mem trendova govori nam o tome koliko je mem kultura „živa“, te postaje svojevrsan jedinstven jezik, čiji znakovi kriju različita značenja. Upravo zato, mem kulturu ne možemo promatrati u izolaciji od društvenih vrijednosti koje ju oblikuju, ali koje i sama perpetuira; ona je, kao što originalna definicija mema nalaže, zrcalo određenih kulturalnih vrijednosti koje postoje u tom trenutku.

Wiggins i Bowers (2014) stoga predlažu promatrati mem kao „*kulturni artefakt digitalne participativne kulture*“, tvrdeći kako memovi imaju tzv. „virtualnu tjelesnost“; oni postoje kao artefakti u ljudskom umu jednako kao u digitalnom okolišu, te njihova proizvodnja, konzumacija i reprodukcija naglašava istu u digitalnoj participativnoj kulturi: drugo, zato što

ideja mema kao artefakta naglašava njihovu društvenu i kulturalnu ulogu unutar novomedijskog okruženja, te treće; promatranja memova kao artefakta naglašava namjernost produkcije i konzumacije pripadnika digitalne participativne kulture. (Wiggins, Bowers, 2014:6)

Mem, dakle, nije kreacija koja je nastala van utjecaja ljudskih kulturalnih i ideoloških vrijednosti; način na koji se uokviruje određen događaj kroz mem, o kome se govori i kako, te sama vizualna konstrukcija mema upućuje na razne kulturološke okvire onih koji mem stvaraju, konzumiraju, reproduciraju i dijele, i specifično o načinu kako percipiraju svijet oko sebe.

Kada konceptualiziramo mem u ovom kontekstu, na pamet pada teorija plutajućeg označitelja, specifično kada se dovodi u pitanje namjernost njegove produkcije. „Plutajući označitelj“ je izraz iz semiotike koji opisuje znak čije značenje nikada nije fiksno, već se stalno mijenja u procesu pregovaranja (Buchanan, 2010, prema Tuters i Hagen, 2020) Koncept koji prvi spominje Levi – Strauss, a kasnije značajno razrađuje Ernest Laclau u svojoj analizi populizma, plutajući označitelj je od nevjerojatne važnosti jer njegova praznina omogućava da se u njega učita željeno značenje, odnosno interpretira u okviru specifične ideologije; ono ne odašilje značenje već ga apsorbira (Buchanan, 2010 prema Tuters i Hagen, 2020).

Plutajući označitelji su vrlo česti u obliku riječi ili izraza ali i druge, vizualne simbolike. Primjerice, smisao žutih prsluka u istoimenom prosvjednom pokretu u Francuskoj 2018. godine. Prsluci sami po sebi su označavali banalni predmet koji svi vozači moraju imati sa sobom po zakonu, ali sam po sebi nema konkretno značenje, Međutim, u kontekstu prosvjeda postao je simbol otpora.

Kreatori i djelatnici memova imaju moć promijeniti konvencionalno značenje mema i dati mu novu perspektivu, što čine kroz estetske, kulturalne i ideološke izbore tokom kreacije i reprodukcije mema (Denisova, 2020)

2.5 MEM I KOLEKTIVNI IDENTITETI

Kao što navedeno ranije u radu, ključni aspekti memova su njihovo dijeljenje i skoro kolaborativna priroda stvaranja. Iako nije nužno, memovi vrlo često nastaju u sklopu online zajednica ljudi okupljenih oko zajedničkih interesa i/ili specifičnih fenomena; stranice poput *4chana*, *Reddita*, *Facebooka* i inih imaju svoje varijacije podforuma, dretvi², ili grupa koje su okupljene oko tema, kao što su to npr. generalni tematski subredditi poput *r/travel*, *r/history*, *r/gaming*, ili specifičnije niše poput *r/showerthoughts*, *r/explainlikeimfive*, *r/nottheonion*.

Memove, stoga, možemo smatrati produktima specifičnih kulturalnih sfera raznih online zajednica koje nastaju u navedenim prostorima. Memovi rijetko kada komuniciraju apstraktne vrijednosti koje su reprezentativne na nivou cijelih online prostora ili većih zajednica, već su češće proizvodi specifičnih diskursa koji nastaju kao rezultati manjih zajednica. Stvaranje i reprodukcija, dijeljenje te mimikrija i remiksiranje memova unutar zajednica igra bitnu ulogu u stvaranju supkulture i jačanja osjećaja pripadnosti istoj. Drugim riječima, ove prakse mem kulture kreiraju i jačaju osjećaj kolektivnog identiteta kod pripadnika ovih online zajednica koji posljedično utječe na samu tematiku, oblik i poruke memova koje se proizvode.

Iako trenutno ne postoji definicija kolektivnog identiteta koja je univerzalno prihvaćena u sociologiji poput teorija osobnog ili društvenog identiteta, David Snow (2001.) opisuje postojeće koncepte kolektivnog identiteta kao „*dijeljeni smisao jedinstva usidrenog u stvarnim ili zamišljenim dijeljenim atributima i iskustvima između onih koji čine kolektiv, u odnosu ili oprečno prema jednoj ili više skupina „drugih“*“. Ugrađeno u taj dijeljeni smisao „*nas*“ je odgovarajući smisao kolektivne sile“ (Snow, 2001:2213). Definicija predlaže kako je djelovanje ključan aspekt smisla kolektivnog identiteta. U ovom smislu, osjećaj „*Nas*“ se konstituira dijeljenom percepcijom zajedničke prijetnje ili svrhe koji posljedično motivira pojedince da djeluju zajedno u svrhu interesa kolektiva što stvara smisao kolektivne sile. (Snow, 2001:2214)

Smisao kolektivnog identiteta ne nastaje u izolaciji od ostalih identitetskih konstrukcija; mobilizirajući potencijal kolektivnog identiteta pojačava se u kombinaciji sa idejama osobnog, ali posebice društvenog identiteta. Kolektivni identiteti generalno se grade na temelju osobnih i društvenih, u smislu da je veća mogućnost pojedinca da obgrli određeni kolektivni identitet

² Hrvatski prijevod za izraz „thread“ u kontekstu foruma i online rasprava koje se otvaraju u sklopu objava.

kada on „odgovara“ smislu sebstva pojedinca, o čemu mogu svjedočiti postojeći pokreti društvenih prava, protesti, zajednice navijača nekog sporta, i slično. Rod, rasa, etnička pripadnost, seksualna orijentacija – sve su to elementi društvenih identiteta koji su utjecajni u oblikovanju smisla kolektivnog identiteta, posebice kada ih stavimo u kontekst politizacije privatne sfere.

Identitet nekog kolektiva nije fiksna, već je često predmet pregovaranja unutar kolektiva kroz razne prakse, kao primjerice kroz internetske memove i objave unutar specifične online zajednice. Konsenzusi koji ovi pregovori dostižu postaju dio kolektivnog identiteta, što se zatim komunicira kroz diskurzivne stvarnosti, koje nam govore mnogo o elementima koji konstituiraju specifičan kolektivni identitet neke zajednice. Donal Carbaugh u svojoj knjizi „Cultures in Conversation“, etnografskom istraživanju različitih praksi interkulturalne i društvene komunikacije, navodi teoriju Gerrya Philipsena prema kojoj je bitna dimenzija kulturalnih razgovora „*pretpostavka i izraz zajedničkog identiteta, odnosno, ekspresivna orijentacija sudionika na zajednički društveni i kulturalni život*“ (Carbaugh, 2005:126, prema Philipsen, 1989, vlastiti prijevod) Odnosno; kolektivni identitet se aktualizira kroz specifične prakse kulturalne komunikacije koje su istaknute, pristupačne i bitne pojedincima, te se situiraju u društvenim razgovorima kao deklaracije „*načina na koji jesmo, i načini na koje radimo stvari*“ (Carbaugh, 2005). Sukladno ovoj teoriji, možemo zaključiti kako internetski mem, kao kulturalna jedinica ili oblik kulturalnog teksta koji je diskurzivno usmjeren, produbljuje smisao kolektivnog identiteta neke online zajednice kroz procese njegove kreacije, reprodukcije te konzumacije unutar te skupine.

Kao što je navedeno ranije, smisao identiteta ne definira se u izolaciji od vanjskih čimbenika, već u njegovoj oprečnosti s nečim što je od tog identiteta, bilo individue ili skupine, različito; binarnost čini esenciju mnogih identitetskih konstrukcija, bile one rodne, rasne, etničke, itd: „*Žena je Drugo muškarcu, životinja je Drugo čovjeku, stranac je drugo domorodcu, abnormalnost je Drugo normi (...), tuđinac je Drugo u odnosu na državljana, neprijatelj je Drugo u odnosu na prijatelja*“ (Bauman, 1991:8). Drugost, u kontekstu kritičke teorije³, označava načine na kojima se skupini ljudi oduzima ljudskost, najčešće zbog rase, etniciteta, seksualne orijentacije, ili roda. Najpoznatiji primjer ove teorije jest u radu teoretičara i

³ Izraz asociran sa radom „Frankfurtske škole“, čija teorija je kombinirala miks Marksizma, psihoanalize i kritičke filozofije u svrhu prezentiranja kritike kapitalističkog društvenog poretka te „kulture industrije“ specifično. Neki od predstavnika su Theodor Adorno, Max Horkheimer i Herbert Marcuse (Barker, 2004.)

kulturnog kritičara Edwarda Saida, koji koristi ovaj termin u knjizi „*Orijentalizam*“. Said u knjizi analizira načine na koje zapadnjački svijet „orijentalizira“ Istok, u njegovim reprezentacijama istog kao divljeg, neciviliziranog i primitivnog prostora koji se može poboljšati tek prihvaćanjem „bolje“ zapadnjačke kulture. Prema njemu, proces stvaranja Drugog jest „*zanemarivanje, esencijaliziranje, ogoljivanje ljudskosti neke kulture, ljudi ili geografske regije*“ (Said 1978:108).

Konceptualizacija Drugosti, odnosno specifičnih identiteta i skupina ljudi kao Drugih je ideja koja je uvijek politički situirana. Chantal Mouffe (2011.) u svojoj knjizi „*On the Political*“ daje pregled suvremene demokracije i ideja o „post – političkom“ svijetu, argumentirajući da ne svjedočimo nestajanju političke sfere, već njenoj transformaciji; „(...) U današnje doba političko se odvija u sferi moralnosti. Drugim riječima, i dalje sadrži razlikovanje „Nas“ i „Njih“, no „Mi“ i „Oni“, umjesto definicija političkih kategorija, sada se utemeljuju u terminima moralnosti. Umjesto borbe „ljevice i desnice“, suočavamo se sa borbom između „ispravnog i neispravnog“. (Mouffe, 2011:5) Ova logika je fundamentalna u naturalizaciji smisla Drugosti i osjećaja pripadnosti kolektivnom identitetu; „konstitutivna vanjština“ poimanja političkih neprijatelja je ono što naposljetku povezuje smisao identitetske politike.

Nekoliko postojećih istraživanja na temu uloge internetskih memova u utvrđivanju smisla kolektivnog identiteta te Drugosti je provedeno u zadnjih nekoliko godina. Tuters i Hagen (2020) proveli su istraživanje 4chan platforme, specifično diskusija na „*imageboardu*“ /pol/⁴. Autori su analizirali korištenje simbola koji se često ponavljao u tadašnjim raspravama, a to je simbol „jeka“ ili „triple parentheses“ („(((...)))“), koji se kolokvijalno koristi u kontekstu pričanja o osobama židovskog porijekla u jasno antisemitskom tonu ili o antisemitskim teorijama zavjere („(((oni)))“). To je vrsta tzv. „kodiranog jezika“ – korištenje izraza koje ima implicitno rasističko, antisemitsko i generalno derogativno značenje za članove uže zajednice, ali kolokvijalno nije tako prepoznato, čime se njegovi korisnici distanciraju od implikacija.

Prema Tuters i Hagen, korištenje simbola jeke oblik je jezične igre kroz koju dolazi do kolektivne identifikacije; kreiranjem jezika, odnosno simbola koji su prepoznatljivi onima koji

⁴ „*imageboard*“ je vrsta Internet foruma čija se rasprava provodi uz objavljivanje slika. Pokrenuti u Japanu, ove vrste foruma inspirirale su i zapadnjačke varijante, jedna od kojih je najpopularniji 4chan. /pol/, skraćena za „*Politically Incorrect*“, imageboard je posvećen političkoj raspravi te ju karakterizira krajnje desni politički ekstremizam, rasizam, antisemitizam, mizoginija i homofobija.

dijele isto mišljenje ali nisu direktno izjašnjeni, stvarajući smisao kolektivnih „Nas“, i zajedničkog političkog neprijatelja, židovski narod, ali i onih koji nemaju potrebno znanje internet referenci koje bi ih činilo vrijednim sudjelovanja u ovoj zajednici.

Izraz „mem pismenosti“, također funkcionira u konstrukciji smisla kolektivnog identiteta – za poznavanje memova, potrebna je razina digitalne pismenosti i poznavanja specifičnih kulturalnih referenci. Memovi omogućavaju oblikovanje zajednice i njeno jačanje time što ostaju nejasni autsajderima koji nisu uključeni u relevantne društvene odnose te zajednice. Ovo svojstvo internetskog mema da funkcionira interna šala uske zajednice, i samim time, mjerilo nečije vrijednosti kao člana grupe, daje mu ono što Katz i Shifman (2017) nazivaju „afektivno značenje.“ Prepoznavanje što čini mem smiješnim i dobrim ovisi o mogućnosti čitatelja da dekodira njegovu kodiranu prirodu, i da ima znanje njegovih kulturalnih, društvenih, političkih i Internetski – specifičnih referenci. (Denisova, 2020) U ovom smislu, memovi kada “iscure” van supkulturne zajednice koja ih je stvorila, riskiraju izgubiti svoju “mem vrijednost” kroz pretjerano izlaganje nekom obliku mainstreama (Gallagher, Topinka, 2023, prema Literat i van den Berg, 2019). Slučaj mema Pepe the Frog (koji ću konkretno proći u samom dijelu istraživanja) i njegova putelja iz bezazlenog karaktera u šokantni, bezobrazni simbol Alt – righta dijelom je inspirirana činjenicom da je u nekom trenutku izašao iz granica uske zajednice koja ga je stvorila i ušao u internetski mainstream – njegovo poznavanje više nije bio znak pripadnosti specifičnoj grupi, nije se njegovo znanje moglo koristiti kao oblik kapitala na „lingvističkom tržištu“, u riječima Bourdieua, već je svo to znanje sada bilo bezvrijedno. Više nije potrebno imati znanje internih šala i praksi uže zajednice kao bi se Pepe razumio i koristio, odnosno nije potrebno zaraditi „pravo“ razumijevanja mema i sudjelovanja u ciklusu njegove produkcije i reprodukcije. Njegova vrijednost kao simbol pripadnosti nekoj skupini je opala, jer više nije bilo moguće, njegovim poznavanjem, iscrtati jasnu liniju između Njih i Nas.

2.6. ŠTO JE ALT – RIGHT?

„From the point when I first became active in what has become the Alt-Right movement, it was my contention that in an age of nihilism, absolute idealism must be couched in irony in order to be taken seriously. This is because anyone who attempts to present himself as serious will immediately be viewed as the opposite through the jaded lens of our post-modern milieu“. —**Andrew Anglin, “A Normie’s Guide to the Alt-Right“**

2016. godina predstavlja kulminaciju vrlo osebnog perioda američke politike. Predsjednički izbori između Hillary Clinton, predstavnice stranke američkih demokrata te Donalda Trumpa, predstavnika stranke američkih republikanaca, karakterizirani su nekolicinom kontroverza kod oba kandidata, neobičnim predizbornim kampanjama i duboko podijeljenoj naciji građana koje je pustila iza sebe.

Jedan od elemenata koji čine ove izbore osebnim su – internetski memovi. „Mem izbori“, kako se često nazivaju, takvima su prozvani radi nevjerojatne količine vizualnih internetskih memova koji su utjelovljeni za vrijeme predizbornih kampanje i u korist, ili na štetu kandidata. Neki teoretiziraju da je razlog Trumpove pobjede upravo to što se okoristio memovima kao oblikom oružja, dok drugi tvrde da su uloga ruskih botova i trollova imala značajan utjecaj na rezultat izbora (Denisova, 2020, prema Taveira, Balfour, 2016, Shane, 2017).

Žabac Pepe, „*a basket of deplorables*“, „*grab her by the p***y*“, samo su neki od memova koji su obilježili ove kontroverzne izbore. Naizgled samo nekolicina uobičajenih šala koje nastaju kao rezultati često nespretnih predizbornih kampanja, ovi memovi su se pokazali kao neki od najuvjerljivijih kanala širenja političkih misli te izrazito utjecajni u političkim događajima koji su ih pratili.

Slika 5 Neki od memova koji su bili popularni za vrijeme predizborne kampanje (knowyourmeme.com, 2016)

Što je, dakle, Alt – right? Alternativna desnica, opisana kao „*labava skupina korisnika društvenih medija i foruma, javnih ličnosti te internetskih platformi koje zagovaraju libertarijanske ili krajnje desne političke stavove*” (Hahner, Woods, 2019:3), ovaj sociopolitički pokret, odnosno online fenomen, nastao je prvenstveno na Internetu te ga karakteriziraju krajnje – desničarski ekstremizam, etnonacionalizam, ideje Bijele supremacije, odbojnost prema feminizmu, egalitarizmu i snažna mrskost prema političkoj korektnosti. Bave se tematikama „europskog demografskog i civilizacijskog raspada, kulturalne „dekadencije“, „kulturalnog Marksizma“ ali najbitnije, kao što ime predlaže, postoje kao alternativna desničarskom *establishmentu*, koji odbacuju na temelju „meke kršćanske pasivnosti“ (Nagle, 2017). Generalno, ono što ujedinjuje alt – right sa širom desnom ideologijom jest oblik nativizma - smisao „Nas“, ljudi kao kulturalno, etnički, rasno i religiozno homogena skupina koju se treba štiti od neprijateljskih drugih skupina – rasnih i etničkih manjina, ljudi različite seksualne orijentacije, ljudi lijevo – liberalne ideologije, itd. Ono što je specifično u varijacijama desne ideologije jest uvjerenje da „Njihovim“ društvom vlada korumpirana elita koja je izgubila svoju „reprezentativnu legitimnost“ (De Cleen & Stavrakakis, 2017. Prema

Lobinger et al, 2020). Ovo je zatim misao vodilja za konstrukciju desnog djelovanja koje zahtjeva povratak njihove „suverenosti“, pa i na silu. Ove ideologije pretpostavljaju da sloboda govora više nije zagantirana zbog percepcije „pretjerane“ političke korektnosti koja dolazi skupa sa cenzurom desničarskog diskursa u mainstream medijima, od strane političara, korporacija koje vode društvene mreže i ostalih „elita.“ (Cammaerts, 2018, prema Lobinger, et. Al., 2020) Međutim, generalna misao Alt – righta koja se može izvući iz njihove Internetske prakse jest da se smatraju nekom vrstom „desne avant – garde“ čija je funkcija polako utjecati na diskurs, dok je generalna javnost pod utjecajem „deluzije“ liberalne i lijeve propagande vladajuće elite. (Lobinger, et. al., 2020) Unatoč tome što se izraz „alternativna desnica“ koristi od 2010., kada je kreiran web portal pod nazivom „*The Alternative Right*“, pokret postaje značajan tek u periodu predizborne kampanje američkih predsjedničkih izbora 2016. godine. Alt – right se tada istaknuo radi inovativnih taktika širenja političke ideologije, prvenstveno kroz medijski, odnosno digitalni prostor.

Alt – Right se prvenstveno okuplja na dvije platforme: 4chan i Reddit. 4chan je varijanta internetskog foruma, strukturirana po uzoru na japanske *imageboardove*, te je prvenstveno kreiran kao prostor za raspravu o japanskim *anime* animacijama pred skoro dvadeset godina. Podforumi su strukturirani po tematskim kategorijama, poput gaminga, serija i filmova, kuhanja, i slični. 4chan se smatra korijenom ogromnog dijela internetskog sadržaja i kulture, pa tako i memova, što pokazuje utjecaj tzv. „rubnih“ kutova Interneta na ostatak mainstream kulture. Čak i prije asocijacije sa Alt – rightom, 4chan se percipirao kao mjesto provokativnog, politički nekorektnog sadržaja i često krajnje – desne ideologije. Specifično, */pol/ imageboard*, u punom nazivu „Politically Incorrect“, podforum 4chana posvećen političkoj raspravi, dokazao se kao prostor sa iznimno velikom količinom govora mržnje. Istraživanje preko 8 milijuna postova sa */pol/ imageboarda* pokazalo je da su govor mržnje i linkovi na YouTube videe te desničarske web portale najčešći, dok je čak 70% fotografija odnosno memova objavljenih jedinstveno, odnosno originalni sadržaj koji nije ponavljan, što potvrđuje njegovu reputaciju „centra mržnje Interneta“. (Hine, et. Al., 2016)

Reddit je web stranica „*skupljanja sadržaja*“ (Denisova, 2020) koja se sastoji od podforuma zvanih *subredditi* posvećeni različitim temama. Sadržaj se najčešće dijeli tako da njegovi korisnici dijele linkove na sadržaj koji odgovara tematskom *subredditu* u kojem se nalazi, te ostali sudionici zatim glasaju o istom. Što sadržaj ima više glasova „gore“ (*upvotes*) duže se zadržava na prvoj stranici *subreddita* i vidi ga veći broj korisnika. Na redditu prisutnost Alt – righta nije toliko velika niti „glasna“ kao na 4chanu, već se prvenstveno sudionici skupljaju na

subredditu posvećenu raspravi Donalda Trumpa i njegovim pristašama generalno – r/The_Donald, koji je bio jedan od najaktivnijih *subreddita* 2017. godine (Khalid, 2017.) *Subreddit* je zatvoren i zabranjen 2020. godine, radi kršenja pravila Reddita, među kojima su širenje teorija zavjere koje su bile inherentno rasističke, antisemitske, mizogine i Islamofobne (Lima, 2020.)

Ono što povezuje obje platforme jest anonimnost njihovih korisnika; za razliku od društvenih mreža na kojima ljudi objavljuju pod pravim imenom i prezimenom, na ovim platformama se stvaraju pseudonimi, ili čak ni to; korisnici 4chana ne moraju napraviti profil kako bi čitali ili objavljivali (što je preferirana politika), ali mogu unijeti ime koje se može mijenjati na svakoj objavi, čime je anonimnost postala dio kulture platforme. Na Redditu je potrebno kreiranje profila ako pojedinac želi sudjelovati, no s obzirom da se u Reddit dretvama ne vidi ništa o korisnicima osim pseudonima, identifikacija je minimalna. Sučelje obje platforme ne priziva pažnju na individualizaciju njihovih korisnika, koji nemaju ništa više osim potencijalnog pseudonima da ih razazna jedno od drugog.

Alt – Right je u fokus javnosti stavljen radi svojeg „memetičkog senzibiliteta“, odnosno ogromne produkcije i diseminacije internetskih memova koji su izražavali njihove političke stavove na ovaj ili onaj način. Kultura Alt – right pokreta bazirana je na humoru i vizualima, zbog čega je ubrzo populariziran na rubovima Interneta, i upravo radi te kulture je i imao toliki utjecaj.

Alt – right simboli i memovi nisu se proširili na mainstream platformama zato što je njihova politička misao bila posebice sofisticirana ili rezonirala kod velikog kruga ljudi, već upravo suprotno; smiona, bezobrazna priroda prosječnog Alt -right mema privukla je one koje uživaju u bilo kojem obliku političkog kontriranja ili samo u politički nekorektnom humoru. U tom smislu, Alt - right mem funkcionira kao odskočna daska, „*gateway drug*“ za radikalizaciju u krajnje desnu ideologiju. U riječima Angele Nagle (2017.), „*današnji alt – right nikada ne bi mogao imati poveznicu sa mainstreamom bez vizualne kulture humora „bezbožne“ mem tvornice 4chana, i kasnije 8chana, koji su alt – rightu dali mladenačku energiju, sa svojim taktikama hakiranja i transgresivnošću*“. Ono što je naposljetku učinilo 4chan savršenim plodnim tlom jest da su se našli u sredini zajedničkih ideologija; Alt – right nije fenomen koji je pretvorio 4chan u ekstremističko žarište, već se nihilistička i ironična kultura 4chana povezala sa Alt – rightom radi zajedničkog protivljenja političkoj korektnosti, multikulturalnosti, feminizmu i zadiranje istog u „njihov“ svijet anonimnosti i tehnologije (Nagle, 2017).

U kontekstu predsjedničkih izbora 2016. i predizborne kampanje, u svrhu širenja političke ideologije Alt – right je u potpunosti iskoristio modele komunikacije koji su najpopularniji u online sferi, te se u pokret mogu ubrojiti nekolicina internetskih i javnih ličnosti čiji brojevi pratitelja zajedno čine milijune; neki od značajnijih su Richard Spencer (jedna od ključnih ličnosti Alt - Right pokreta i glavnih aktera u organizaciji „*Unite the Right*“ prosvjeda u Charlottesvilleu, SAD – u, 2017. godine) Milo Yiannopoulos (provokativni kanadski pisac i javni govornik čija retorika se sastoji od antifeminističke misli i kritiziranja političke korektnosti), Gavin McInnes (kanadski pisac, jedan od osnivača portala Vice koji se kasnije priklonio Alt - right pokretu i pokrenuo poznatu krajnje desnu skupinu „*Proud Boys*“), Mike Cernovich (internetska osobnost, poznat po teorijama zavjere i popularizaciji hashtaga #*Gamergate*) Paul Joseph Watson (britanski politički komentator i urednik desničarskog portala InfoWars, Youtuber), i ostali.

Legitimizaciju pokreta je pojačalo stvaranje Alt - right web portala i platformi poput Breitbarta, InfoWarsa i sličnih desnih medijskih izvora; istraživanja pokazuju kako su naslovi sa upravo ovih izvora pomogli u „*uspješnom postavljanju agende konzervativne medijske sfere, pritom i snažno utjecali na širu medijsku agendu, specifično u izvještavanju o Hillary Clinton*“ (Benkler et.al., 2017.; vlastiti prijevod). Iako ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su Alt - right memovi uspješno mijenjali mišljenja američkih birača i utjecali na rezultate izbora, svakako su imali nevjerojatan utjecaj na javnu kulturu tijekom izbora. Provokativni, politički nekorektni pa čak i izričito mrski ton Alt – right memova u ovom periodu utjecali su na javni diskurs koji je posljedično postao regresivan. (Hahner, Woods, 2019)

Memovi Alt – righta ne ostaju isključivo u njihovim online prostorima, već se velikom brzinom šire „van“; sa 4chana i Reddita i ostalih izoliranih prostora Interneta prema mainstream platformama poput Facebooka, Twittera i Instagrama, čime je doprinio i sam Trump, koji je u više navrata jasno podupirao ovaj diskurs. Tada predsjednički kandidat, prekršio je pravila tradicionalne predizborne kampanje, oslanjajući se često na rasističke, seksističke, povremeno buntovne tweetove i javne izjave (Denisova, 2020), te je objeručke prigrio provokativni diskurs Alt – righta u svoju korist, kada je primjerice podjelio mem na svojem službenom Twitter profilu, u kojem je on Pepe the Frog; svojevrsni simbol Alt – righta. Ovo nije jedini slučaj; Trumpova navika da tweeta i briše objave postala je svojevrsni mem, te bivši zaposlenici njegove predizborne kampanje tvrde kako su često međusobno djelili memove kao oblik dizanja morala. Kasnije u kampanji je cijeli tim bio posvećen nadzoru trendova na društvenim

mrežama, među ostalim i za nadgledanje aktivnosti na subredditu za Trumpove pristaše, r/The_Donald, s čijim najaktivnijim korisnicima su navodno bili i u direktnom kontaktu kako bi poticali kreiranje novih memova (Schrekinger, 2017).

Donald J. Trump Retweeted

SL @SLandinSoCal · 22m

Replying to @SLandinSoCal @foxandfriends @realDonaldTrump

Nothing can stop the #TrumpTrain !!

Donald J. Trump @realDonaldTrump

"@codyave: @drudgereport @BreitbartNews @Writeintrump "You Can't Stump the Trump" youtube.com/watch?v=MKH6PA..."

RETWEETS 7,631 LIKES 10,266

1:53 am - 13 Oct 2015

7.6K 10K

Slika 6 Tweetovi sa službenog profila Donalda Trampa (knowyourmeme.com, n.d.)

Unatoč tome što je pokret češće bila klimava skupina često kontradiktornih i sukobljivanih misli i pojedinaca nego koherentni, organizirani politički pokret, iz kojeg se rijetko mogla isčitati konzistentna, kodificirana politička ideologija, medijska eksponiranost alt – righta naposljetku je promijenila uobičajenu putanju utjecaja Interneta na javnu kulturu i politiku. Memovi jesu samo jedan dio alt right retorike i političkog djelovanja, no jedan od uspješnijih, upravo zato što se daju „razvlastiti“ od svojih kreatora, razvodniti i proširiti; unatoč tome, politička poruka ostaje jasna.

2.7. „TROLLING“ KAO IDEOLOGIJA

Kako bi bolje razumjeli retoričku putanju memova i načine na koje se koristi, gdje i zašto, bitno je razumjeti kulturalne vrijednosti prostora u kojima je nastao. Alt – right je dobrim djelom pokrenut upravo na prostorima poput 4chana, koji je karakteriziran manjkom vjernosti jednoj političkoj ideologiji, već je njihova misao vodilja - „*doin it for the lulz*“.

Ta rečenica koja se pojavljuje često u kontekstu alt – righta i njihovih memova, „to je samo šala“, omogućava pristašama ironičnu distancu od svih „zapaljivih“ govora i lišenost odgovornosti za isto. Međutim, to se može shvatiti kao ideologija po sebi.

Whitney Phillips (2015), u svojoj knjizi „*This is Why We Can't Have Nice Things*“ daje opsežnu sliku „trolanja“ kao supkulturalnog fenomena i Internetove najpopularnije filozofije. Trolanje („*Trolling*“), je vrlo subjektivno, no najšire se može definirati kao spektar ponašanja na Internetu, od bezazlenog bockanja do legitimnog uznemiravanja ili zlostavljanja, koje naumi izvući emotivnu, najčešće ljutu, reakciju iz nekoga. Izraz, prema Oxford rječniku, dolazi od ribolova u kojem je trolling tehnika kojom se povezuju niti mamaca za ribe kako bi ulovile iste, navodeći izraz „lov na plamen“ (*fish for flames*) kao konkretan izvor; u ovom slučaju, emocionalna reakcija je vatra koja je uspješno potpaljena (Phillips, 2015).

Trolanje može biti provokacija, laž, digresija, govor mržnje, etc. U Philipsinom (2015) istraživanju kulture trolanja, navodi kako je „the lulz“ središnji motivator – „*specifični*

bezosjećajan, dvosmislen smijeh“ (Phillips, 2015.). „Lulz“ dio je šireg internetskog rječnika, te se koristi prvenstveno u izrazu „*doin it for the lulz*“, doslovno prevedeno kao „radim to jer je smiješno“. Klasičnu troll retoriku prepoznajemo najčešće u nekoj oblici rasprave za koju jedan sudionik smatra da je kompletno iskrena i „prava“, dok troll komunicira isključivo u svrhu provociranja drugog. Nije jasno stoga, dijeli li troll iskrene stavove i mišljenja ili izražava zapaljivo mišljenje kako bi dobio reakciju.⁵

Trolling je svojevrsna varijanta *Schadenfreudea* – njemačkog izraza koji opisuje zadovoljstvo dobiveno nečijom nesrećom, no „lulz“ ima svoju specifičnu estetiku, kako vizuala tako i humora, te, unatoč česte tvrdnje unutar „troll prostora“ da je trolanje upereno u svih, puno češće je uperen specifično u rasne i etničke manjine, žene i LGBTQ+ populaciju te ideologije koje zagovaraju jednakost.

Dva elementa su bitna za trolanje: mogućnost eksploatacije te anonimnost. Trolovi vjeruju kako se ništa ne smije shvatiti ozbiljno i sve je poziv na trolanje, kao što su to javni izrazi sentimentalnosti, političkih stavova i/ili nepokolebljivog vjerovanja u ideologiju. Anonimnost je skoro pa nužna za trolanje, jer omogućava trolovima da se ponašaju na načine koje nikada ne bih u javnim ili profesionalnim okolinama, većinom jer su društveno neprihvatljiva. (Phillips, 2015.) Ovdje je bitan i pojam tzv. online dezinhibicije, koju je osmislio psiholog John Suler. Pojam opisuje fenomen u kojem se ljudi manje suzdržavaju u izražavanju online nego uživo, radi anonimnosti koje im pruža online prostor, što se manifestira u dvije varijante; ljudi ili dijele vrlo osobne stvari o sebi, strahove, želje, pomažu drugima (benigna dezinhibicija) ili koriste uvrede, prijetnje, iskazuju ljutnju (otrovna dezinhibicija) (Suler, 2004).

U kontekstu Alt – righta, trolanje postaje praksa političke ideologije. Kao što je spomenuto ranije, ovaj fenomen rođen je na bespućima Interneta poput 4chana koji su karakterizirani tendencijom ka trolanju i ponašanju koje „pali vatru“. Kada se stavi u kontekst ideologije koja grčevito vjeruje da je pod napadom liberalno – lijevih institucija koja guši njihovo pravo govora, njihovi „šaljivo politički nekorektni“ memovi i trolanja se mogu smatrati kao čin otpora. Slojevi ironije, intertekstualnosti, potrebnog znanja kulturalnih i Internetskih referenci koje je potrebno imati da bi se mem ili oblik trolanja razumio omogućavaju izbjegavanje osuđenja i interpretacije, a znanje istog postaje odlika superiornosti nad nezalicama ili „normies“ – ima. U ovom kontekstu, memovi Alt – right zajednice bitni su indikatori i

⁵ Učestalost ovog fenomena rezultirala je svojevrsnom internetskom izrekom, pod nazivom „Poe's Law“ (Zakon Poea), koja tvrdi da, ako nemamo jasnu indikaciju autorove namjere, ne možemo razaznati sarkastičnu i/ili šaljivu izjavu u svrhu šale od iskrene ekspresije autorovog mišljenja.

pripadanja specifičnoj, "Našoj" skupini i mjerilo pripadnosti sudionika istoj, ali u kontekstu trolanja, funkcioniraju kao odličan alat kolektivizacije onih koji su „neodlučni“ ali nalaze se na istim prostorima dijeljenja i razumiju njegov Internetski vokabular.

Pristaše alt – righta sebe smatraju sofisticiranijim i pametnijim od prethodnih desnih ideologija upravo zato što je njihova praksa rasizma, seksizma, antisemitizma i ostale zapaljive ideologije prekrivena pažljivim velom ironije i dovitljivosti. Kao što objašnjava samoprozvani sudionik alt – righta, Andrew Anglin, *“pokret koji zadovoljava sve stavke (prema definiciji Southern Poverty Law Centra) definicije neonacističkog bijelog suprematizma, koristeći crtež žabe kao reprezentaciju sebe dobiva smisao subverzivne moći kako bi nadilazio povijesne stereotype sličnih pokreta i predstavio svoje ideje na zabavan način, bez „tereta“ „Schindlerove liste“ i „American History X“* (Neiwert, 2017, prema Lobinger, et. Al., 2020)

Međutim, slojevitost memova u kombinaciji sa idejom da je to samo „šaljiva slika“, posebice kada se spoji sa elementima pop kulture, ono je što im priušta ironičnu distancu od zapaljive, ekstremističke i potencijalno opasne političke ideologije koja čuči u pozadini iste, naposljetku i omogućuje razrješenje odgovornosti za takvu vrstu govora, ali i njegovo širenje. Ova teza dovodi nas do temeljnih razloga zašto je bitno analizirati ovakvu vrstu medija i teksta.

3. METODOLOGIJA

3.1. ISTRAŽIVAČKI PROBLEM

Dosadašnji teorijski pregled daje uvid u povijest izraza mem, pregled internetskog mema i mem kulture te kako se može koristiti da bi izrazio smisao kolektivnog identiteta, Drugog, te potencijalno opasne ideologije Alt – righta prikrivene iza predanosti neslanim šalama i zajedljivosti. Dosadašnja istraživanja bavila su se kvantifikacijom govora mržnje na platformama Alt – righta i njihovim porijeklom (Hine, et. al., 2018, Zannetou, et. al, 2018), analizom kako platforme oblikuju širi online vokabular (Peeters, et. al., 2021) te kako se antisemitski kodirani izrazi koriste kako bi komunicirali Drugost na 4chanu (Tuters, Hagen, 2020) uz mnoga druga istraživanja mem kulture van konteksta Alt – righta. Međutim, pregledom istraživanja i literature nalazim na određen manjak analiziranja specifično vizuala,

odnosno memova, i načina na koje se koriste u komunikaciji i širenju ideologije, plus kako njihova reprodukcija funkcionira u osnaživanju smisla vlastitog identiteta, ali i zajedničkog neprijatelja. U slučaju kulture koja zahtjeva visoko razumijevanje njene intertekstualnosti, Internet referenci i *dogwhistle* – a koji se kriju u njegovom humoru, potrebno je „ogoliti“ nositelja ovih ideologija i razumijeti kako memovi funkcioniraju u kolektivizaciji identiteta Alt – righta, što njegova praksa (i kako) komunicira o zajedničkim neprijateljima. Stoga, vodilje ovog istraživanja dva su istraživačka pitanja:

IP1: Kako Alt – right memovi komuniciraju i potvrđuju smisao kolektivnog identiteta pokreta?

IP2: Kako se konceptualiziraju Drugosti u Alt – right memovima, i tko su one?

3.2. KRITIČKA ANALIZA DISKURSA

Metoda istraživanja izabrana za ovaj diplomski rad jest kritička metoda analize diskursa, specifično varijanta multimodalne analize kakvu su je osmislili Norman Fairclough (1992) te David Machin i Andrea Mayr (2012). Međutim, prije nego obrazložim razloge zašto je baš ova istraživačka metoda izabrana, potrebno je objasniti njene korijene.

Izraz „analiza diskursa“ prvi put je upotrijebio Zellig Harris 1952. Godine u članku „Discourse Analysis“. Prema Harrisu, diskurs je „*koherentan slijed rečenica koje karakterizira zavisnost među dijelovima*“, a njegova analiza „*opis mehanizama kojima se te rečenice povezuju u cijelinu*“ (Widdson, 2004, prema Podboj, 2012) prema Harris se prvi počinje baviti diskursom u polju lingvistike, i to formalistički; primjenjivanjem mehanizama proučavanja rečenične sintakse na diskurs. Sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća, kada nalazimo početak kritične analize diskursa u kritičkoj lingvistici, u radovima Rogera Fowlera, Roberta Hodgea, Guntera Kressa te Tonya Trewa.

Kritička lingvistika je naumila otkriti kako se jezik i gramatika mogu koristiti kao ideološki instrumenti; u tekstu se proučavaju načini na koje „*kategorizira ljude, događaje, mjesta te djelovanja*“ (Machin, Mayr, 2012:2). Bitno produbljanje kritičke analize diskursa dolazi od Hodge i Kessa, koji su naglašavali da je jezik oblik društvene prakse. Bitno je razotkriti načine na koje jezik naturalizira određene perspektive svijeta tako da postanu zdravorazumske. Kroz

jezik, različiti stavovi, vrijednosti, identiteti te prakse se izabiru i promoviraju, kroz institucije kao što su škole; „*ono što smatramo našom kulturom je neodvojivo od jezika*“ (Machin, Mayr, 2012:3). Fairclough je razradio ideju diskursa kako bi ukazao na njegove tri funkcije: funkcija konstrukcije društvenih identiteta, konstrukcije društvenih odnosa te konstrukcija sustava značenja i znanja. Sukladno tome, analiza diskursa se svodi na dvije razine: analiza komunikacijskog događaja te poretka diskursa, odnosno oblikovanje istog unutar specifičnog konteksta. (Chandler, 2013.) Fairclough je težio razviti metodu kojom će se moći otkriti međuovisnost svih elemenata na primjeru društvenih i diskurzivnih praksi kako bi otkrio ideološke temelje njihovog nastajanja. Dolazimo do bitne metodološke koncepcije; jezik nije samo u funkciji naturalizacije, već utječe i oblikuje društvo, koliko i ono utječe i oblikuje jezik.

Ono što naposljetku funkcionira kao motivacija kritičke analize diskursa je „ogoljivanje“ svih onih društvenih fenomena koji su dovoljno kompleksni da zahtijevaju interdisciplinarni i potencijalno multimetodološki pristup. (Wodak, 1999.)

Kasnije razvijanje tehnologije zahtijevalo je prilagođavanje ove metode istraživanja medijski posredovanom svijetu, čime se proširuje kako bi uključila i vizualne elemente. Razvijena je stoga, multimodalna analiza, koja promatra kako vizualni elementi poput slika, grafika, dijagrama doprinose konstrukciji značenja u interakciji sa jezikom; „*slike se mogu koristiti da kažu stvari koje jezik ne može reći*. (Machin, Mayr, 2012:5).

Kritička analiza diskursa je stoga izabrana kao metoda istraživanja za ovaj diplomski rad, jer je riječ o slučaju prilagodbe jedne izrazito intertekstualne kulture u svrhu komuniciranja i širenja političkih ideologija, no kroz nositelje (memove) koji zahtijevaju znanje njihovog vokabulara i prepoznavanje intertekstualnosti kako bi se saznalo njihovo pravo značenje i smisao unutar pokreta. Stoga, kritička, multimodalna analiza diskursa je alat za raslojavanje značenja koji oblikuju mem unutar Alt – right kulture, odnosno sve one kulturno – specifične načine na koje komunicira i smisao identiteta Alt – righta, ali i konceptualizira suparnike ili neprijatelje, i kako se koriste u praksi unutar ove skupine.

3.3. PROCES ISTRAŽIVANJA

U svrhu identifikacija motiva i analize ideologija, odnosno načine koncipiranja kolektivnog identiteta Alt – righta i Drugog, koje uokviravaju memove Alt – righta, izabrala sam analizirati memove žabac Pepe („*Pepe the Frog*“) i NPC. Prikupljen je korpus od 131 memova, od kojih 64 su varijante na mem Pepea, a 67 na NPC mem. U samoj analizi rada nisu prikazani svi prikupljeni i analizirani memovi radi ponavljanja tematike koja se da prikazati u nekoliko primjera. Neki od priloženih memova analizirani su u kombinaciji sa cjelokupnom objavom uz koju su objavljeni kako bi se analiziralo njihovo značenje u kompletnom kontekstu i način na koji komuniciraju određene ideje kroz interakciju nekoliko elemenata. Memovi su prikupljeni sa web stranica 4chan (4chan.com), Reddit (reddit.com), i Know Your Meme (knowyourmeme.com). Ovi izvori su izabrani jer se smatraju kao žarište aktivnosti Alt – Right pokreta, ali i korijen analiziranih memova, kao što su pokazala istraživanja (Hine, et., al. 2016., Zannetou, et. Al., 2018.). Prikupljeni i analizirani su memovi iz perioda 2015. – 2018. godine, koji obilježavaju period predizbornih kampanja za predsjedničke izbore 2016. te izbore za Američki kongres 2018. na pola predsjedničkog mandata Donalda Trampa, odnosno „*midterm elections*“. Prikupljanje podataka se fokusiralo na specifične periode unutar tih godina, ovisno o memu; primjerice, NPC mem je najpopularniji bio tijekom organizirane kampanje „trollanja“ na Twitteru u listopadu 2018., stoga su prikupljeni memovi uglavnom iz tog perioda.

Važno je napomenuti stavke koje su utjecale na sam proces istraživanja i prikupljanja podataka, odnosno brisanje arhivi objavi iz tog perioda ili manjak službenih. 4chan, primjerice, karakterizira „prolaznost“ rasprava i dretvi; dretve koje dobivaju više odgovora ostaju na vrhu odgovarajućeg *imageboarda* te se stare dretve brišu kako se otvaraju nove. Zbog toga mnoge dretve iz perioda relevantnog istraživanju nisu dostupne, te su u svrhu pretraživanja korištene neslužbene arhive 4chana poput 4plebs.org i 4archive.com. Redditov podforum r/The_Donald, zabranjen je 2020. godine i više mu se ne može pristupiti, te ne postoje detaljne neslužbene arhive posvećene istom kao u slučaju 4chana. Stoga, korišten je *Wayback Machine*, digitalna Internetska arhiva koja omogućuje pregledavanje starih web stranica i objava koje više nisu dostupne na Internetu, ovisno o datumu pregleda. Sadržaj može arhivirati bilo tko te se arhivira po datumu, stoga je arhiva ovog subreddita vrlo ograničena. U ovom slučaju, prvenstveno su korištene arhive memova sa stranice Know Your Meme, svojevrsne mem enciklopediji posvećene dokumentiranju memova i Internetskih fenomena. Preuzeti su memovi specifično koji su objavljeni u ranije navedenim periodima.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

4.1. PEPE THE FROG

Pepe the Frog, svojevrsan simbol alt – right pokreta, internetski je mem koji je prošao kompleksnu transformaciju značenja od svojeg začetka u 2005. godini. Ovaj antropomorfni žabac prvi put se pojavljuje kao lik u web – stripu „*Boy's Club*“ autora Matta Furiea. Ovaj strip prikazivao je lik Pepea kao klasičnog „*college bro*“ lika koji objedinjuje kulturu „lijenčina“ ranog Interneta, koji većinom igra videoigre, jede pizzu, puši marihuanu i generalno je „*bezopasno odvratan*“ (Hahner, Woods, 2018:69, prema Roy, 2017). Prvi oblik Pepea kao mema preuzet je iz jednog od stripova u kojima je prikazan kako urinira tako da spusti svoje hlače do gležnjeva; kada ga drugi lik kasnije posprdno upita o tom izboru, Pepe ravnodušno izjavi „*Feels good man*“.

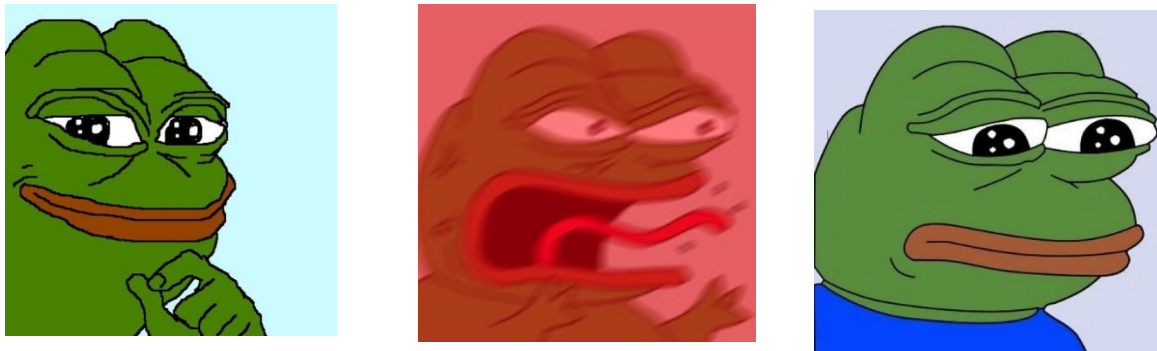
Slika 7 Prva pojava lika Pepe the Frog, 2005., autor Matt Furie, (knowyourmeme.com, n.d.)

U ovoj jednostavnoj rečenici, sažet je Pepeov ležerni karakter, manjak brige o društvenim očekivanjima i logika ponašanja prema kojoj radi što god zato što se zbog toga osjeća dobro. (Hahner, Woods, 2018). Ova fraza i kadar Pepea ubrzo je prisvojena kao mem, te uskoro postaje poznatiji kao „Feels Good Man“ reakcija na 4chanu, gdje je u tom obliku počeo cirkulirati oko 2006. Godine.

Slika 8: Pepe u prvoj verziji mema, „Feels Good Man“, (knowyourmeme.com, n.d.)

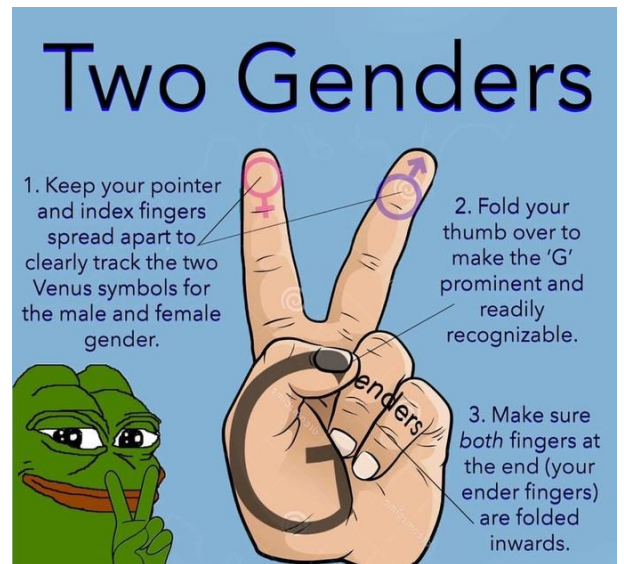
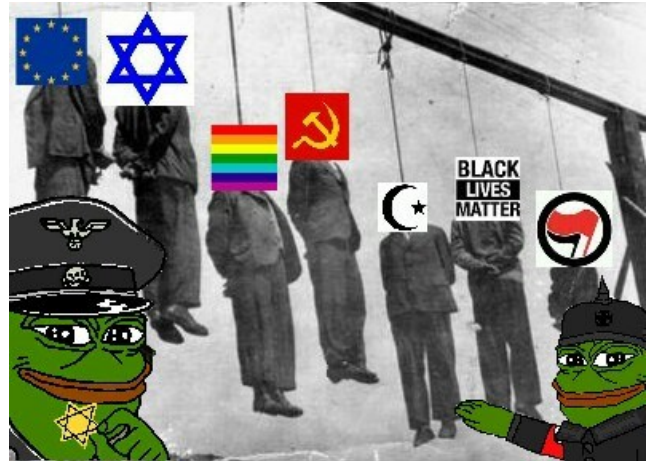
Idućih nekoliko godina raste u popularnosti na 4chanu, specifično na najpopularnijem /b/ *imageboardu*, na kojoj se stvaraju mnoge reimaginacije i reprodukcije mema. Nonšalantnost ovog lika učinila ga je jednim od popularnijim memova u ovim nišama Interneta, koji je do 2015. godine zaradio nekoliko različitih posvećenih blogova, subreddita ili podforuma na platformama kao što su to Reddit, Tumblr, Facebook i ostali. Njegov relativno bezazleni karakter ostaje takav skoro desetljeće. Cirkulacija mema uskoro počinje „curiti“ sa relativno zatvorenih online prostora u mainstream medije; slavne osobe poput Katy Perry i Nicki Minaj koriste ga u svojim tweetovima, a 2015. godine imenovan je najpopularnijim memom na mikroblogging platformi Tumblr. (Know Your Meme, n.d., Hathaway, 2015.)

Slika 9 Neke od prvih varijacija Pepe mema (knowyourmeme.com, n.d.)

Međutim, rane 2015. godine, na 4chanu se pojavljuju prve pojave kombinacije Pepea sa nacističkom simbolikom te slikama Donalda Trumpa (Know Your Meme, n.d.) koje počinju stvarati predodžbu Pepea kao simbola alt – righta; članak iz 2015. godine predlaže kako je ova transformacija bila namjerna od strane 4chan korisnika kako bi se spriječilo širenje Pepea u mainstream medije, koji su svojatali Pepea, u težnji da održi svoju vrijednost unutar njihove zajednice: jedan samoprozvani pristaša Alt – Righta, rekao je za The Daily Beast portal kako je kampanja organizirana upravo radi navedenih razloga, jer, kako kaže „*kada fora postane dio mainstream kulture (...), ona je zauvijek uništena*“ (Nuzzi, 2016). Nalazimo na širenje memova u kojima je Pepe prikazan sa nacističkom simbolikom, kao antisemitski stereotip koji implicira teoriju zavjere istog karaktera, rasističkim i antisemitskim elementima te prikazi nasilja, često nad percipiranim karakterom prosječnog ljevičara, ili ljevičarke ili nad samom Hillary Clinton i ostalim političarima. Ova tendencija ka šokiranju je u tonu kulture trolanja koja je velikim djelom oblikovala ovaj pokret, ali i zato što šokantni vizuali će prije izazvati medijsko pokrivanje i posljedično, bijes javnosti. (Hahner, Woods, 2019)

Slika 10: Neki od primjera šokantnih instanci Pepe the Frog mema, (4chan, 2015., 2016, knowyourmeme, n.d.)

Od tog trenutka Pepe počinje se asocirati sa alt – right pokretom, čiji šokantni Pepei počinju cirkulirati mainstream mrežama, što je utvrdilo njegovu ulogu kao simbola pokreta i problematične figure.

Pepe, kao takav, funkcionira kao savršeni primjer praznog označitelja. Antropomorfnu žabac započeo je kao bezazleni lik web – stripa, te je preuzet kao simbol u koji se, u kontekstu zajednica koja ga je preuzela, učitalo značenje političke ideologije, iako njegova vizualna reprezentacija nije značajno izmijenjena od početne šablone. Nalazimo ga, naravno, u društvu raznoraznih ekstremističkih vizuala, ili prilagođenog da izgleda poput Trumpa, Hillary Clinton ili rasističkih stereotipa, ali njegova šablona ostaje prepoznatljiva.

Vrlo česta varijanta na meme koja se koristi u Alt – right online prostorima jest „*Smug Pepe*“ (prikazan u svojem originalnom obliku, po redosljedju prvi, u prvim varijacijama iznad)

Slika 11 Primjeri korištenja mema *Smug Pepe* u kontekstu 4chana (4chan, 2015., 2016.)

U kontekstu prikazanih primjera, koristi se kao „točka na i“, ili svojevrsan *punchline* izjave: U prvom, Anonimni korisnik (nadalje referiran kao „Anon“) opisuje zamišljenu situaciju u kojoj se samodopadno okoristi mržnjom manjina (nije izrečeno kojih, no može zaključiti da su rasne s obzirom na uobičajenu jezičnu praksu 4chana) prema Trumpu. Anon zamisli ideju da se riješi smeća tako da ga pusti u dvorištu uz Trump znak, što bi manjine trebale shvatiti da je to dvorište Trumpove pristaše i iz mržnje ukrasti, no Anon je naposljetku, pravi pobjednik; učiniti će upravo ono što je želio.

Ovaj primjer opisuje generalnu samodopadnost koji okružuje Alt – right, specifično češće na 4chanu, i njihovu tendenciju ka trikovima, ironičnim distancama koje koriste i to u svrhu utvrđivanja smisla vlastite superiornosti prema kojoj koncipiraju vlastiti identitet.

Smug Pepe tako najčešće predstavlja identitet Alt – righta kao dva koraka ispred svega; možemo na Pepea okruženog nacističkim simbolima odgovoriti neodobravanjem, označiti ga simbolom govora mržnje, upozoravati javnost i objašnjavati ga, no naposljetku, uspjeti će u svojem „troll“ naumu dobivanja emotivnog odgovora i pažnje.

Smisao mema ide dalje od toga, u području konkretnije političke misli. Primjer ispod, u kojem anonimni korisnik izjavljuje da „*I Demokratski kandidati misle da raznolikost uzrokuje mir i blagostanje*“ (Dretva br. 52066185, 2015) kao odgovor na objavu drugog korisnika koji

izražava manjak razumijevanja za 4chanovo podupiranje republikanaca jer isti misle da cjepiva uzrokuju autizam.

Anonov odgovor, odnosno *Smug Pepe* kao svojevrsno namigivanje, pogled u onoga tko gleda i vidi, izražava ono što nije izrečeno u tekstu:

Demokrati su u krivu ako smatraju da raznolikost uzrokuje mir i blagostanje, jer, primjerice, broj migranata koji su počinili silovanje nakon migracije nam govori suprotno.

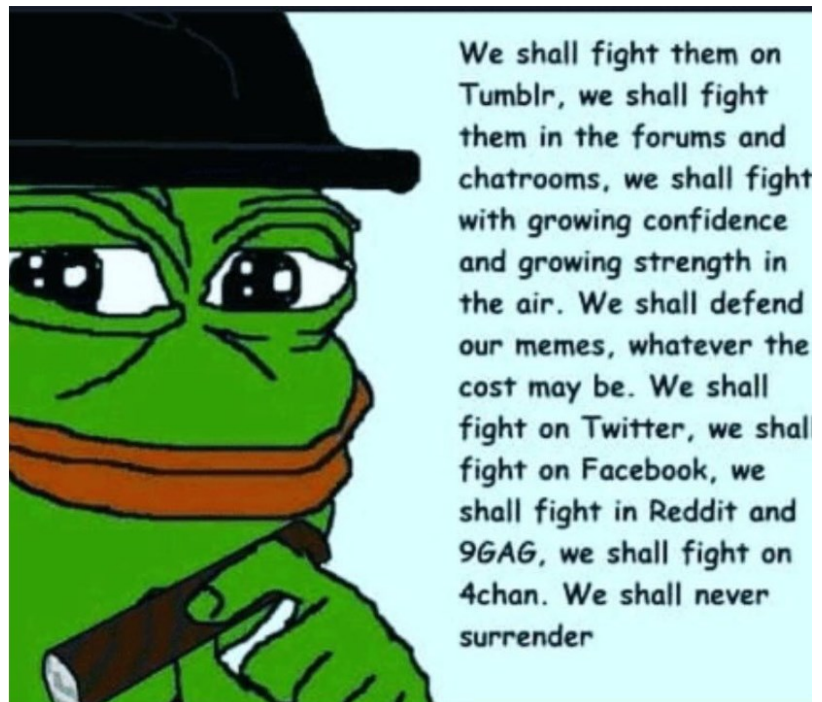
Naravno, to je misao koja nije izrečena, pa ne mogu tvrditi sa sigurnošću da je to ono što anonimni korisnik misli: zamišljena je na temelju postojeće retorike s kojom sam upoznata i mogu zaključiti što žele reći. No, da u dijalogu stvarno istaknem gore navedeno, vjerojatno bih bila prozvana kao ona koja to stvarno misli, naposljetku i gubitnik ove jezične, troll igre.

Korištenje Pepea u ovom primjeru oslanja se na intertekstualnost i njegovu prepoznatljivost kao vizualni oblik „*dog whistled*”⁶ – izraz koji je dobio naziv prema zviždaljkama za pse koje puštaju zvukove na frekvenciji koju samo psi mogu čuti. Pepe je u ovom kontekstu, *dog whistle* jer njegovo pravo značenje čuju samo oni koji su upoznati sa retorikom, među kojima su i oni koji vjeruju u istu, vješto izbjegavajući mogućnost da ga se o toj retorici i direktno prozove.

⁶ Izraz u političkom diskursu koji ima drugo značenje namijenjeno da ga razumije samo specifična skupina ljudi; koristi se najčešće u desničarskom diskursu. (Merriam – Webster, n.d.)

When Hillary dissed you but now October is exploding with new memes close to everyday and overshadowing her election

Slika 12 Primjeri Smug Pepe mema (4chan, knowyourmeme.com, n.d.)

U primjeru gore lijevo, u kojem se zajedljivo smiješka čitatelju uz tekst „*When Hillary dissed you but now October is exploding with new memes close to everyday and overshadowing her election*“ komunicira se svijest Alt – righta o moći vlastitih memova da utječe na političke događaje. Mem je intertekstualan, jer je zapravo kombinacija drugog mema popularnog u Alt – right prostorima, odnosno antisemitska karikatura „Happy Merchant“, čije tijelo i gestikulacija pohlepe je preuzeta i remiksirana u kombinaciji sa Pepeom, kako bi komunicirala zadovoljstvo odvijanjem planova. Prema tonu mema, Hillary i ljevica su te odbacili kao običan mem i „skupinu jadnika“, no to je bila očekivana reakcija koja je samo potvrdila njihovu moć.

Pepeova „odvratnost“, u svim krajevima spektra te riječi, postaje simbol šire kulture koja je djelomično skrojila Alt – right pokret. U ovom smislu, Pepe kao simbol omogućava ujedinjavanje vrlo fragmentiranog, nekonzistentnog pokreta; Alt – right nije monolitna skupina, već spektar raštrkanih aktera, kontradiktornih tvrdnji i često vrlo različitih perspektiva (Nagle, 2017). U tom smislu, šokantne varijacije Pepea imale su moć kolektivizacije i onih koji nisu bili dio njegovog oblikovanja na 4chanu ili dijelili identične vrijednosti, ali su bili upoznati sa Internet kulturom njihovih memova te željom za šokiranjem i kontriranjem iz zabave, posljedična reakcija koju su ovi šokantni memovi dobili, omogućila je prikupljanje i onih koji su tu samo radi predstave. Naposljetku, dok Alt – right pokret nije politički sofisticiran, može se reći da je „internetski sofisticiran“; njegova vještina baratanjem Internetske kulture koja je rezultat dugogodišnje akumulacije internetski – specifični praksi, prikupila je one koji su uživali u predstavi tog znanja.

„U raznoraznim slikama i oblicima, Pepe je djelomično angažiran kako bi konstituirao skup zvan Alt – right. Iz raznolikih elemenata, Alt – right postaje jednina skupljena oko simbola žabe. Ta žaba može se iskrivljavati kako bi u fokus stavila različite aspekte Alt righta, pritom pozivajući široke skupove publika da pronađu sklonost prema, i srodstvo sa jednim drugima kroz zajedničko korištenje ove slike. Simbol ovdje nije moćan zato što je denotativnog značenja; Pepe kao ikona je moćan jer „šije“ zajedno publike unutar i kroz putanju slike.“ (Hahner, Woods, 2019: 86)

Slika 13 : primjeri memova koji komuniciraju težnju da se „prošire“ na druge djelove Interneta (4chan, 2018)

Međutim, zašto je upravo ovaj antropomorfní žabac izabran kao simbol Alt – righta? Kako bi odgovorili na to pitanje, moramo se vratiti unazad na same početke u obliku stripa. Karakterizacija Pepea u stripu Matta Furiea prikazala ga je kao „luzera“ koji je kompletno disociran od društvenih očekivanja koje bi ga učinile vrijednim djelom društva, već radi isključivo što ga je volja, naposljetku zadovoljavajući samo fundamentalne potrebe. U

počecima kao ovaj lik, odnosno „*Feels Good Man*“ mem, prihvaćen je od strane internetske kulture koja je rezonirala s ovom karakterizacijom. Specifična kultura muškaraca koji su se osjećali odbačeno od strane društva (specifično, žena) radi vlastite nemogućnosti da zadovolje uske kategorije muškosti, povukli su se na internetske forume i prihvatili ono što će uskoro početi zvati „beta“⁷ statusom. Ta kultura je prvenstveno popularizirana na 4chanu, budućem plodnom tlu za Alt – right, te se kultura povremeno i bavila pokušajima da jedno drugo izbave iz svojih nesigurnosti, generalna misao je ostala ista – prihvaćanje vlastitog statusa neuspjeha, pronalazak vlastitih vrijednosti prema kojima su drugi inferiorniji, i generalno tretiranje svega kao jedne ogromne neslane šale, odnosno, trolanje. (Beran, 2017) Stoga, Pepe je prihvaćen kao simbol ideologije „luzerstva“ i trolanja. No kako se onda ideologija odustajanja povezuje sa utjecajnim političkim djelovanjem, i specifično, sa Donaldom Trumpom?

Dok se Hillary Clinton nespretno pokušavala povezati sa mladom publikom sudjelovanjem u trendovima društvenih medija, Trumpov često apsurdistički politički nastup rezonirao je upravo sa publikom koja je obožavala šokirane i frapirane reakcije koji je dobio – drugim riječima, Trump je bio trol. Kada pogledamo inačicu Pepea u kojoj je on Trump, dobivamo simbol otpora „liberalnoj agendi“ koja ih je izgurala na rubove društva i Interneta, čime se bore trolanjem, koji u tom trenutku postaje čin protesta. Kada je Hillary Clinton u svojem govoru na jednom skupu, Trumpa i njegove Alt – right pristaše nazvala „skupinom luzera“ (*a basket of deplorables*) i potvrdila to službenom izjavom na vlastitoj web stranici, samo je potvrdila njihov željeni identitet.

⁷ „Beta“ muškarac je dio pseudoznanstvene manosferne teorije o „socioseksualnoj hijerarhiji“, labavo utemeljenoj u evolucijskoj psihologiji. Podjela hijerarhije temelji se podjeli vučjih čopora, stoga imamo alfe, bete i omega, a beta je muškarac koji nije tradicionalno muževan i ne zadovoljava standarde alfe te je zato drugorazredan i potlačen.

You'll always win if all your enemies are losers

Slika 14 Memovi koji komuniciraju izraz superionosti nad ljevicom (4chan, 2018)

Slika 15 Mem koji je tweetao sin Donalda Trampa koji prikazuje iste kao izraz „basket of deplorables“, parodija na film „The Expendables“ (Twitter, 2016)

Mem gore, koji je na svojem Instagram profilu podijelio Donald Trump Jr., Trumpov sin, (prikazan treći s lijeva), u društvu Trampa kao Pepea, ili Pepea kao Trampa, doveo je do logičkog zaključka ideologiju Alt – right pokreta. Ono što je povezivalo Trampa i Alt – right je njihova predanost „otkačenoj“ srdžbi prema političkoj korektnosti ili „kulturalnom Marksizmu“, odnosno moment u kojem trolanje postaje retorička, politička strategija van okvira Interneta, kao u slučaju Trumpovih apsurdnih i uvredljivih izjava koje je govorio kako bi dobio pozornost medija. (Miligan, 2019.) U tom trenutku, podupiranje Trampa značilo je potencijalno izvršenje najvećeg trolanja ikad, onog koje nadilazi granice Interneta i smije se u lice društvu koje za njih nije napravilo mjesta.

Trump simbolizira dualnost koja reprezentira cjelovitu ideologiju Alt – righta koju komuniciraju kroz memove – izopćeni bete koji ne zadovoljavaju društvene vrijednosti rekreiraju hijerarhijski sustav na Internetu u kojem su superiorniji. Trump je uspješni biznismen koji je istovremeno groteskni luzer, „labirint bez centra“ (Beran, 2017), i zato što se smije svijetu u kojem ne mogu pobijediti, Alt – right ga želi za predsjednika. U riječima Dale Berana, Pepe je simbol ideologije,

„groteskni, namršteni, pospani, izvan forme „stanovnik močvare“ koji piša sa hlačama do gležnjeva jer je to „dobar osjećaj“ je ideologija; ona koja klizi u vlastitu patetiku. Pepe simbolizira prihvaćanje vlastitog luzerstva i ponos istog. Oko toga su se milijuni korisnika 4chana skupili. Drugim riječima, to je vrijednosni sustav koji uživa u vlastitom jadu i bivanju izbačenim. To je kultura beznađa, priznanja da je „sistem namješten“. Ali umjesto borbe, odgovor je bijeg. Znanje da si zatočen svojim ograničenim prilikama je razlog za slavlje. Za

ove mlade muškarce, glasanje za Trumpa nije rješenje, nego nova prkosna neslana šala.“
(Beran, 2017)

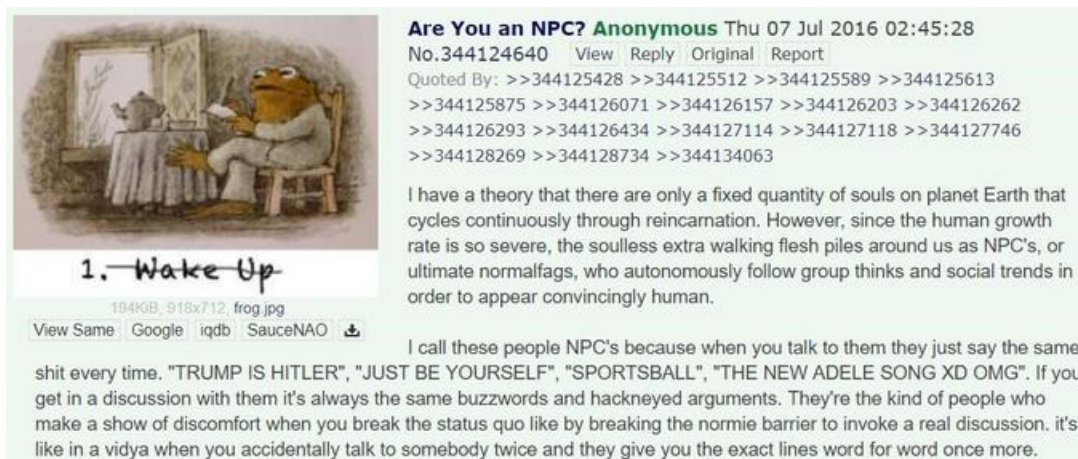
4.2. NPC / „NON – PLAYER CHARACTER“

„NPC“, odnosno „*non – player / non – playable character*“ je varijanta popularnog mema Wojak⁸; u ovoj verziji, prikazan je kao „tabula rasa“ ispraznog pogleda i manjka bilokakve ekspresije. Njegov naziv proizlazi, kao i većina 4chan memova, iz gaming kulture te doslovno znači „lik kojim se ne može upravljati“. NPC je prisutan u skoro svim vrstama videoigara, te je najčešće sporedni lik kojim igrač ne može upravljati; NPC – ijeve karakterizira prepoznatljivo i predvidljivo ponašanje, često ponavljanje istog dijaloga i/ili fraza koje služi isključivo kako bi omogućilo daljnju radnju videoigre i nastavak priče glavnog lika. U svojem mem obliku, predstavlja ideju alt – right zajednice o ljudima koji nemaju sposobnost kritičkog razmišljanja, slijepo prate društvene vrijednosti i trendove, manjkaju neku vrstu unutarnjeg monologa i klonovi su jedno drugih.

Ovaj mem prvi put se pojavljuje na ljeto 2016. godine, na 4chanovom /v/ *imageboardu*, posvećenom raspravi o videoigrama. Anonimni korisnik kreirao je dretvu pod naslovom „Jesi li ti NPC?“, u kojoj je opisao teoriju prema kojoj je većina ljudi na planeti „*bezdušni višak gomile hodajućeg mesa*“ koji „samostalno prate *groupthink*⁹ i društvene trendove kako bi izgledali uvjerljivo ljudski“ (Anon, 2016.).

⁸ Wojak (prema poljskoj riječ za „vojnika“), također poznat kao „Feels Guy“, jedan je od popularnijih memova na 4chanu i redditu; koristi se kao reakcija i ekspresija emocija, najčešće tuge

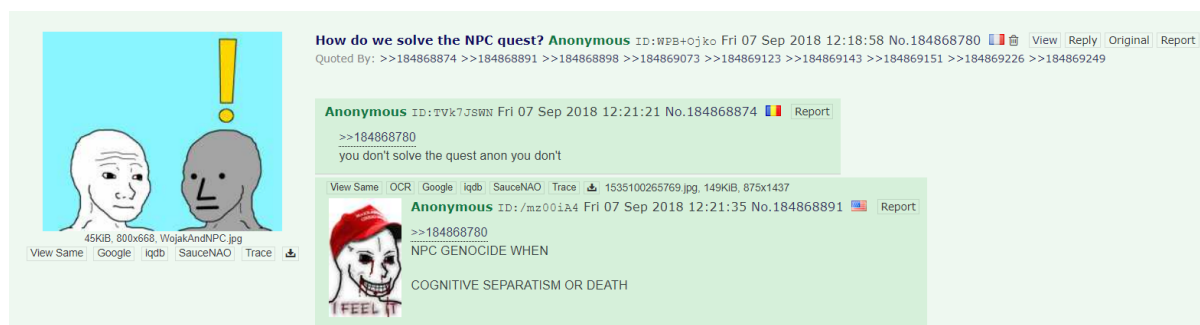
⁹ „*model razmišljanja prema kojem individualni sudionici manjih kohezivnih skupina imaju tendenciju prihvatiti neko stajalište ili zaključak koji predstavlja percipirani grupni konsenzus, neovisno o tome smatraju li ostali članovi skupine to stajalište ispravnim, opravdanim ili točnim.*“ (Encyclopedia Britannica, n.d.)

Slika 16 Prvo spominjanje NPC teorije koja će kasnije utjeloviti NPC mem (4chan, 2016)

Mem ne uživa toliku popularnost van specifičnih rasprava na 4chanu ili redditu i ne postaje dio mainstream memova kao Pepe, no dolazi u fokus javnosti 2018. godine, kada se počinje češće koristiti na 4chanu i posljedično, na r/The_Donald subredditu, posvećenom tada već predsjedniku SAD – a, Donaldu Trumpu.

Na jesen 2018. godine, anonimni korisnik na 4chanovom /pol/ imageboardu dijeli članak sa portala Psychology Today, pod naslovom „Not Everyone Conducts Inner Speech“ (Hurlburt, 2011). Članak, kao što naslov predlaže, izlaže rezultate istraživanja koje tvrdi da mali postotak ispitanika ima aktivan unutarnji monolog. Kreator dretve koristi ovaj članak kao dokaz da NPCijevi postoje, i ubrzo pokreće pokreće mem – lavinu, rezultirajući u vizualnom NPC memu kakvim ga danas poznajemo.

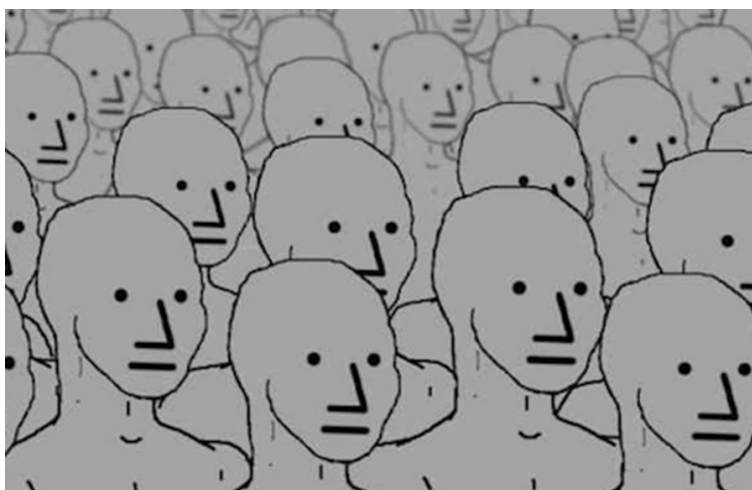

Slika 17 Wojak i NPC – uskličnik iznad glave NPC – a je dodatna referenca na videoigre, u kojima se isti simbol koristi kako bi obznanio igraču da postoji moguća interakcija s NPCijem (4chan, 2018)

Mem se najčešće referira na „normies“, „normalne ljude“ koji imaju konvencionalne, mainstream ukuse i stajališta te se izraz koristi u derogativnom, ali često i ironičnom smislu.

(Dictionary.com, n.d.) Ovo me dovodi do tematske kategorizacije prikupljenih NPC memova: NPC kao liberalno – lijevi normie i kritika „statusa quo“, te NPC kao simbol mržnje i teorija zavjere.

U kontekstu alt – righta, „normies“ su najčešće ljudi liberalnog ili lijevog političkog stajališta koje ismijavaju radi percipiranog pokoravanja tzv. mainstream liberalnoj agendi i prihvatljivim društvenim vrijednostima koje, prema njima, ponavljaju bez kritičkog razmišljanja. Druga tematska kategorija NPC memova je u tonu 4chanove uobičajene rasističke, antisemitske i mizogine retorike, u kojem su NPCijevi stereotipni i derogativni prikazi pripadnika crnačkih, azijskih te židovskih naroda te žena i pripadnika LGBTQ + zajednice.

Slika 18 Primjer NPC mema (knowyourmeme.com, n.d.)

Međutim, prikaz liberala i ljevičara kao NPC - ijeva je onaj koji se najbrže proširio van 4chana, specifično na subredditu r/The_Donald, okupljalištu pristaša Donalda Trampa.

4.2.1. NPC NORMIE I STATUS QUO

U listopadu 2018. godine, pred polovicu mandata predsjednika Trampa te predstojeće izbore za američki Kongres, tenzije u političkoj sferi bile su velike. Američki mediji izvještavali su o mogućem utjecaju ruskih tajnih službi na online rasprave koje su prethodile i potencijalno utjecale na predsjedničke izbore 2016. godine, zbog čega su mnogi pristaše Trampa, uključujući Alt – right, prozvani ruskim „botovima“.

Kao svojevrsan odgovor na ove optužbe, ali prvenstveno u namjeri da „trolaju“, sudionici *subreddita* r/The_Donald, i djelomično korisnici 4chana, pokrenuli su kampanju dezinformiranja na Twitteru, kreiranjem desetaka Twitter računa koji su emulirali liberalno – lijevi NPC stereotip. (Roose, 2018.)

Slika 19 Neki od kreiranih Twitter profila. (Roose, 2018)

U početku samo neslana šala, ubrzo postaje prevelika za svoje dobro; određeni korisnici zaista počinju upotrebljavati algoritme za automatsku kreaciju računa, kreirajući desetine lažnih bot profila, dok drugi kreiraju račune koji izgledaju legitimnije kako bi dijelili netočne informacije o datumu izbora. U strahu od širenja dezinformacija, Twitter suspendira preko tisuću računa i ubrzo kampanji staje na kraj. Ovaj čin razljutio je mnoge u alt – right pokretu, ali i na široj desnici, koji su ga vidjeli kao rušenje slobode govora na Internetu i dokazom da je Silicijska dolina „pokorena liberalnim institucijama“. (Gallagher, Topinka, 2023)

NPC twitter računi kao cjeloviti „mem“ kreirani u svrhu ove spontane kampanje daju nam uvid u viziju ljevice kakvu ju percipira Alt – right: sive figure ukrašene su piercincima, velikim naočalama, asimetričnim frizurama neprirodnih boja u kombinaciji sa opisima koji su uključivali druge označitelje tzv. „liberalno – lijeve simpatije“; hashtagovi #resist, #blacklivesmatter, #LGBTQ, opisi poput „*Gender Studies Major at UC Berkeley. National Progressive Coalition (NPC) member. Unashamed non – binary*“, „orange man bad“, te preferirane osobne zamjenice.

One identitetske konstrukcije koje Alt – right prvo primjećuje i napada su vizualne i estetske; postovi sa r/The_Donald iz jeseni 2018. često ističu kako ljevičari „*boje kosu, pirsaju tijela, tetoviraju se i drže se apsudrnih etiketa u ime jedinstvenosti*“, te kako vole NPC mem jer „*oduzima ovima narcisima posebne jedinstvene „snowflake“¹⁰ osobnosti i potreze ih do kosti zato što pokazuje da su svi isti, da nisu posebni, da govore iste stvari i da uopće nisu jedinstveni*“ (The_Donald, 2018, prema Gallagher i Topinka, 2023:9). Ovi memovi su prvenstveno ciljali na ono što Alt – right percipira kao kozmetička „pseudo – raznolikost“, i za to je NPC mem poslužio kao savršen temelj i prazni označitelj u koji mogu učitati raznoliko značenje, ovisno o potrebi. U očima Alt – righta i specifično sudionika r/The_Donald *subreddita*, činjenica da ljevičari ne vide vlastitu generičnost je znak da ne razumiju ironiju, što je posljedično i znak da jednostavno nemaju smisao za humor. Mem koji ide ruku pod ruku sa NPC memom jest izraz „*The Left Can't Meme*“¹¹, još jedan favorit Alt – righta. Ovi memovi skupa naglašavaju viziju ljevice kao kolekciju iracionalnih „ovaca“ bez smisla za humor čije čvrsto držanje stavova smatraju dogmatskim i smiješnim. U ovom slučaju, ljevicu karakterizira činjenica da ne razumiju internetov senzibilitet za trolanje koji smatraju esencijalnim svojoj kulturi, što zrcali njihovo generalno gađenje prema političkoj korektnosti koja, u njihovoj viziji, truje društvo i tjera ih u izolaciju na bespućima Interneta gdje imaju slobodu izražavati se kako žele.

NPC memovi koji nisu kreirani za spomenutu Twitter kampanju produbljuju postojeće misli: Lijevo političko mišljenje je samo kolekcija beznačajnih poštapalica za kojima posežu kada ne znaju što odgovoriti na njihovu provokaciju, koja naposljetku, u samom mem tekstu, devolvira

¹⁰ „Snowflake“, doslovno prevedeno kao pahuljica snijega, u ovom kontekstu je „*uvrijedljiv način obraćanja nekome tko se smatra lako uvrijedljivom i uzrujanom osobom*“ (Cambridge Dictionary, n.d.). Izraz dolazi od popularnog uvjerenja da su sve pahuljice snijega jedinstvene strukture; koristi se u krugovima krajnje desnog spektra kako bi se referirali na ljevičare koje smatraju da nezasluženo zahtijevaju ono što oni smatraju kao posebni tretman.

¹¹ „*ljeвица nezna „memati“*“, odnosno koristiti i razumijeti memove.

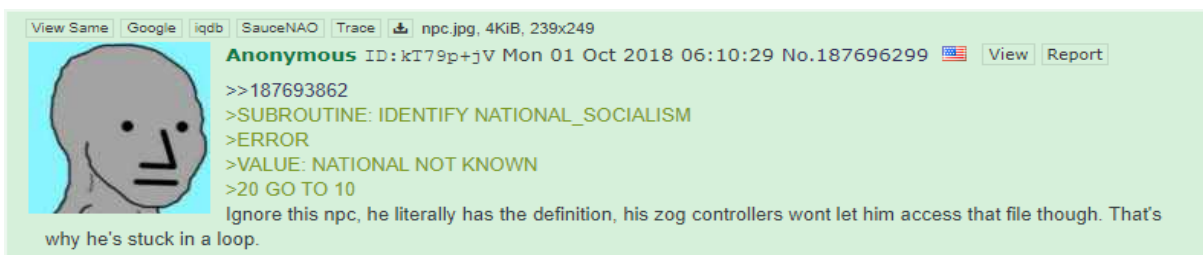
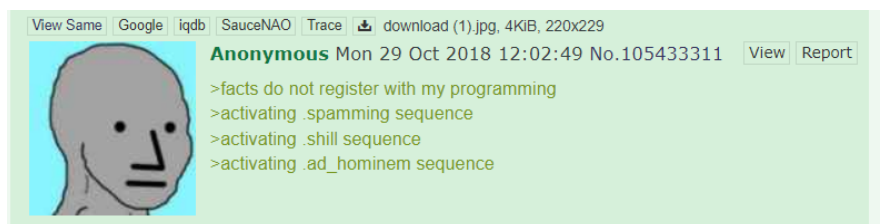
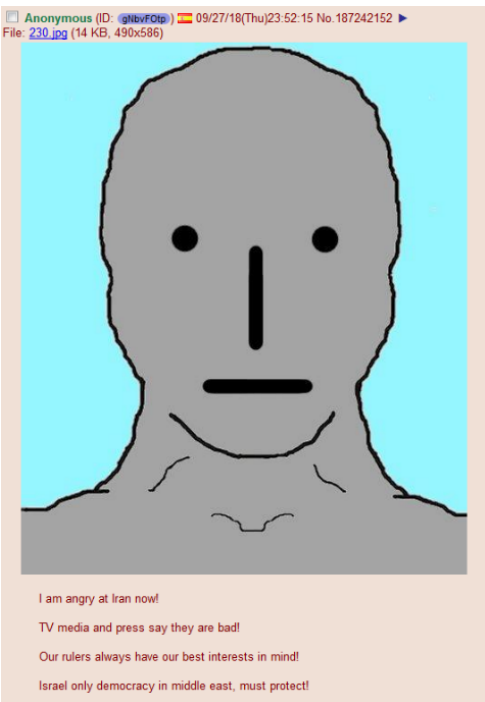
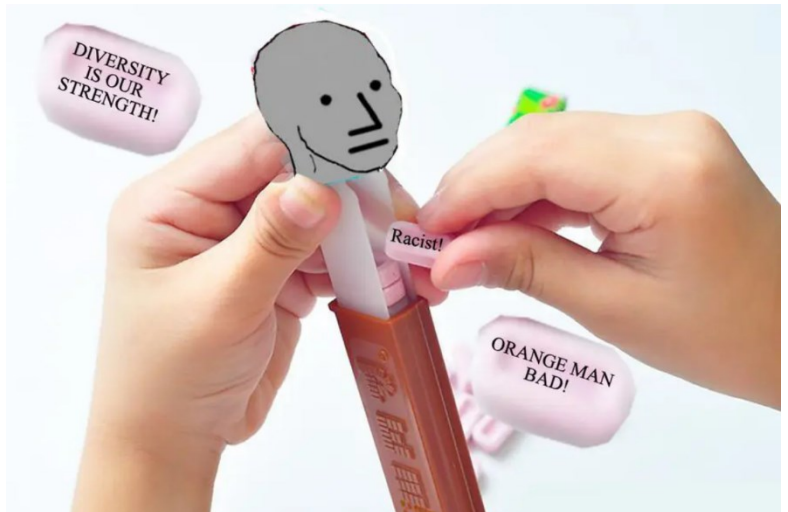
u jezik nalik Twitter hashtagovima - što ide ruku pod ruku sa idejom da „liberalna agenda“ drži mainstream platforme u šaci.

Mem „*The SJW NPC*“ remiks je postojećeg mema koji je popularan u manosfernim¹² zajednicama interneta i prikazuje, u riječima 4chana, „načine kako prepoznati djevca“. NPC mem prikazan je varijanta na temu, no u ovoj verziji subjekt je NPC zato što je muškarac koji drži lijeva politička stajališta egalitarizma i feminizma što izjavljuje kroz navedene poštapalice. Konstrukcija i uvreda gradi se na percipiranom manjku muškosti kod oba mema: muškarac djevac je prepoznatljiv radi svojeg manjka samopouzdanja jer je neuspješan na tzv. „seksualnom tržištu“; NPC muškarac ne zadovoljava standarde muškosti jer drži feminističke stavove, što u očima Alt – righta je znak manjka kritičkog razmišljanja (jer koji muškarac bi prihvatio ideju da su žene i muškarci jednaki?) i submisivnosti prema ženama, odnosno muškog neuspjeha.

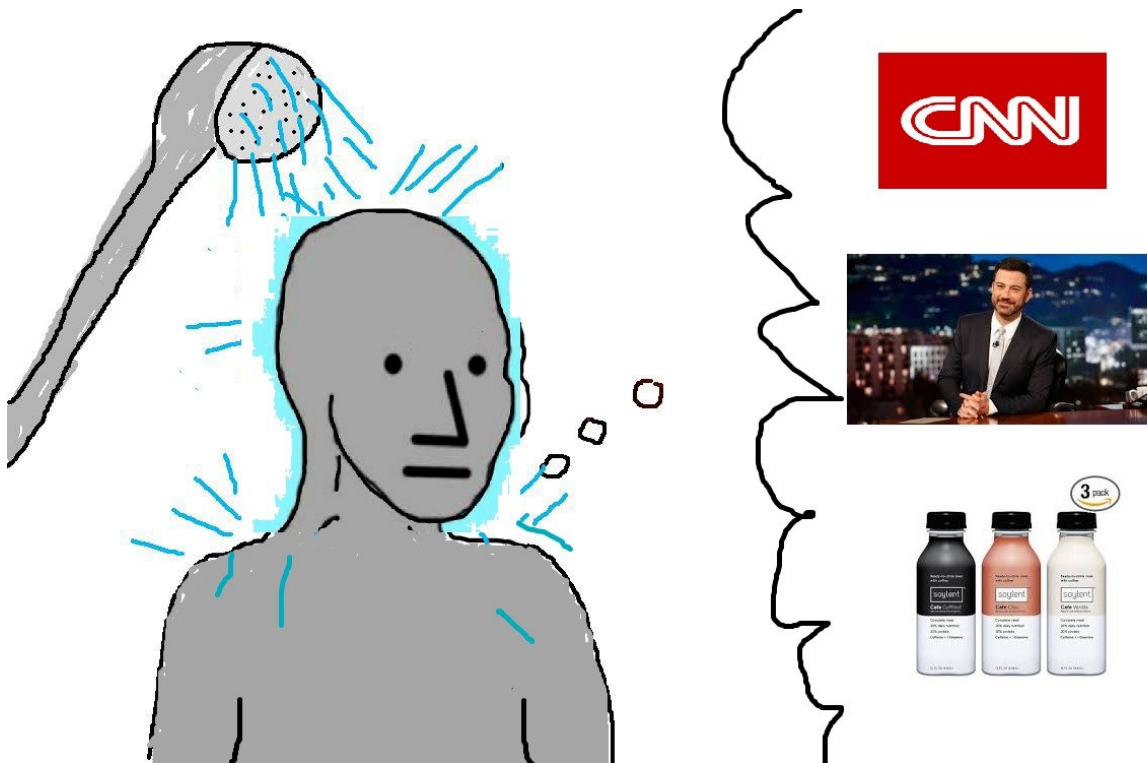
Slika 20 : Originalni mem i varijanta na temu koja je prilagođena NPC memu. (mem lijevo, knowyourmeme.com, n.d., desno – knowyourmeme.,n.d.)

¹² Manosfera je izraz za kolekciju online zajednica, blogova, foruma i web stranica posvećenih borbi za muška prava, čija retorika se uglavnom vrti oko antifeminističkih stavova i ideja o povratku „pravih muškaraca“; Alt – Right i manosfera se ideološki preklapaju.

Slika 21 Memovi koji komuniciraju ideje o ljevici i liberalno – lijevim stajalištima kao „NPC“ svojstva (knowyourmeme.com, n.,d., 4chan, 2018)

Mete NPC mema nisu bili samo prosječni ljevičari, već i liberalno – lijevi mediji. Česti su uzorci mema u kojem su NPCijevi CNN – ovi voditelji ili američki popularni politički komentatori i komičari poput Stephena Colberta i Rachel Maddow, ili čak sami demokratski članovi američkog Kongresa; za Alt – Right, navedeni mediji i demokrati, odnosno struktura političke moći kakva je bila do izbora Donalda Trampa, predstavlja status quo koji agresivno nameće „liberalnu agendu“. Obrazac mema je isti; naglašavanje da mediji ponavljaju liberalne poštapalice bez kritičkog razmišljanja („*orange man bad!*“, „*believe wamen*“), ili da su karakterizirani iracionalnim gnjevom, kao što je to u slučaju mema o Rachel Maddow. Prikaz Stephena Colberta, primjerice, koristi programski kod kako bi sažeo njegov „nastup“, među ostalim implicirajući da u svojoj emisiji prikazuje uređene isječke iz vijesti („*play.newsClip.edited(CONTEXT)*“) i da koristi ispraznu retoriku. Korištenje programskog koda je često za NPC mem; u tonu je sa širom gaming kulturom koja okružuje 4chan i Reddit te je oblikovala sam NPC mem; može se razaznati i nagovještaj samodopadnosti, komuniciranjem znanja programskih jezika. Taj dio teksta igra na širu percepciju ljevice za koju pretpostavljaju da to neće razumjeti jer se bave isključivo kreativnijim profesijama, kao pisanje, koje su u očima Alt – righta, manje vrijedne. Ovaj stav se nastavio u kasnijoj mem kampanji; „*learn to code*“. Kada je izašla vijest o masovnim otkazima novinarima na portalima BuzzFeed i The Huffington Post 2019. godine, pristaše Alt – righta su tweetali „*learn to code*“ (Nauči programirati) svim novinarima koji su bili otkazima pogođeni.

Slika 22 : Primjeri NPC mema koji komunicira odbojnost prema lijevo – liberalnim medijima (4chan, 2018)

CNNPC Panel #4785

VERY FAKE NEWS (i.redd.it)

submitted 8 hours ago by Born_on_Election_Day 1776
235 comments share save hide give gold deport crosspost

Slika 23 Primjeri NPC mema koji komunicira odbojnost prema lijevo – liberalnim medijima (knowyourmeme.com, n.d., 4chan, 2018)

Sve navedene karakterizacije liberala i lijevih medija - iracionalnost, dogmatičnost, predvidljivost, manjak samosvijesti – čine ljevicu savršenom metom za ismijavanje i manipulaciju, što se u očima Alt – Righta potvrdilo kada je ljevica počela reagirati na mem. Novinarka Cecilia D'Anastasio je za progresivni gaming portal Kotaku¹³ napisala članak o NPC Twitter kampanji, argumentirajući da je mem dehumanizirajuć za one koje simbolizira. Ovaj članak, kao ni sam mem, nije pokrenuo lavinu novinarskih reakcija kao što je primjerice Pepe, ali je zato za one koji su u njemu sudjelovali utvrdio njegovu poantu, i zadovoljio Alt – rightovu želju za „trollanjem“. Iako su neke objave na r/The_Donald izražavale nadu da će ismijavanjem probuditi ljevicu na njihov manjak samosvijesti (r/The_Donald, 2018. Prema Gallagher, Topinka, 2023), bitnije je bilo da ga naposljetku njegove mete smatraju zagonetnim ili uvredljivim; neuspjeh ljevice da smatra mem smiješnim se mogla smatrati kao potvrdom njihovog NPC statusa, te statusa nadmoći Alt – righta.

Naravno, teško je odbaciti mem kao samo neslanu šalu kada ga stvara skupina poznata po ekstremističkim stavovima i govoru mržnje, koji često komuniciraju kroz memove; naposljetku, kao što je opisano u prethodnom poglavlju, vrlo čest odgovor Alt – Righta na vlastita mišljenja jest distanciranje od bilo kakve političke odgovornosti rečenicom „to je samo šala“, retorika koja naposljetku omogućuje neometanu naturalizaciju morskog diskursa. No, prepoznavanje humora u memu, i raznolikost reakcija na isti, od dijeljenja smijeha do ljutnje i uvrede, je efektivan način utvrđivanja što je to što razaznaje „Nas“ od „Njih“.

¹³ Gaming portal koji se našao u središtu kontroverze „susjedne“ Alt – right pokretu, #Gamergate

12:30 PM

Search

negativity is bad

positivity is good

relevant social issue liberalism

is correct

a safe point of view

My channels

The latest from NPC'S you like

exaggerated facial expression

something ordinary

something happened before something else happen (with NPC #1000585)

✓ NPC#33366526_youtube_35

superhero movie spam #14,000,605 part 7 (announcing a minority character)

NPC#562148_2 an attempt at humor

NPC#354726_2 a quote from the trailer

NPC#64335_99 praising the minority character choice

NPC#554654_8 *character name* is adequate

NPC#65465465 a reference

NPC#8899965 expressing excitement

NPC#49874952 showcasing enthusiasm for part 8

NPC#185446112 politically correct statement

NPC#98474653 demonstrating allegiance for this particular movie company

Say something...

NPC#70081284_2 August 20, 2016

display appearance: 🤖

25 1 Comment

Like Comment Share

NPC#10072184_1 Like Reply 1y

NPC#100234001_2 Humorous Remark #2 Like Reply 1y

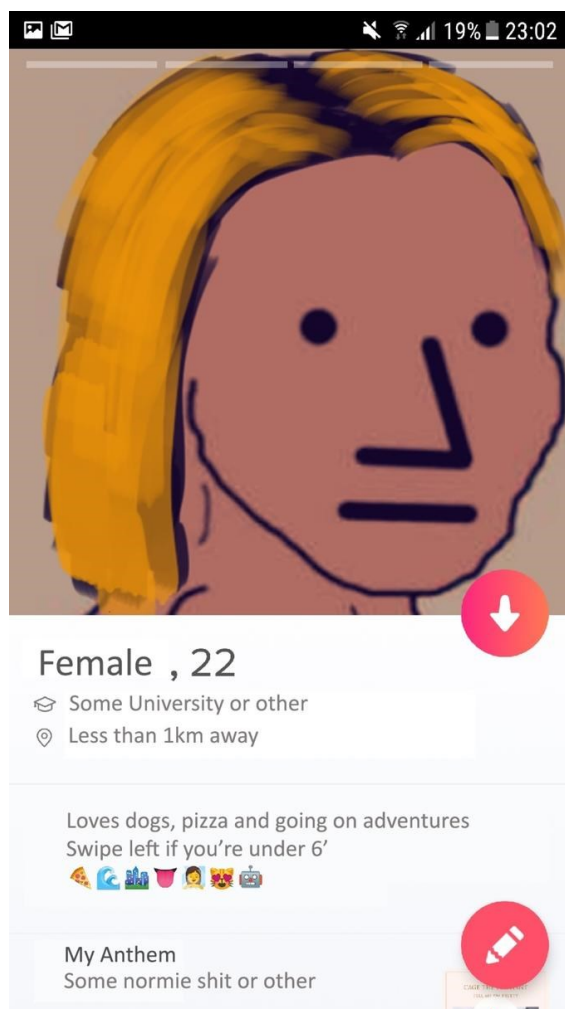
NPC#100842123_2 Positive Response # 54 Like Reply 1y

NPC#100238421_2 Positive Response #4 Like Reply 1y

NPC#70081284_2 Pleased Response Like Reply 1y

Write a reply...

Write a comment...

Slika 24 Primjeri NPC mema koji kritiziraju lijevo – liberalne tendencije na društvenim medijima i sučelja (4chan, 2018)

Međutim, iza adolescentskog ismijavanja ljevice daje se iščitati jedva artikulirana kritika generalnog internetskog okruženja i kulture koju je stvorio. Naime, neki od prikupljenih memova u svoju kritiku kombiniraju i društveno medijska sučelja (pa čak i samom praksom narušavanja „mira“ na Twitteru NPC mem kampanjom, skoro u obliku protesta), stoga možemo iščitati možda slučajnu kritiku razine „komunikativnog“ kapitalizma koje te platforme potiču.

Kao što je napomenuto u ranijem poglavlju, sudionici Alt – righta većinom obitavaju na platformama koje preferiraju anonimnost, kao 4chan i Reddit. Ovo nas dovodi do toga da se u njihovoj retorici ismijavanja ljevice često i spominje navika korištenja mainstream platformi Facebooka, Instagrama, Twittera i ostalih, čije prakse korištenja uključuju kreiranje računa sa punim imenom i pravim identitetom te objavljivanje svakodnevice vlastitog života. Ova perspektiva ovih memova, pretvara ih u kritiku „face culture“ platformi i kako iste potiču

korisnike da brendiraju kako sebe, tako svoj životni stil i da se natječu za pozornost (Marwick, 2013, prema Gallagher, Topinka, 2023). S druge strane, NPC memovi artikuliraju smisao nesigurnosti navigacije online platformi. Prostori puni botova i algoritama koji usmjeravaju naš fokus i kroju naše iskustvo Interneta, naposljetku su prostori puni korisnika koji su poticani djelovati impulzivno, ponavljati poštapalice umjesto da istinski razmisle o onome o čemu čitaju. Iako je bit NPC mema da ih je nevjerojatno lako prepoznati, također se da iščitati ideja postaje sve teže i teže razaznati „*botove od ljudi, činjenice od laži, šale od iskrenih tvrdnji*“ (Sampson, 2020, prema Gallagher, Topinka, 2023:5).

To je doduše, vrlo optimistično čitanje NPC mema, koje pretpostavlja da Alt – right u svojim memovima krije koherentnu političku ideologiju čiji naziv na političkom spektru nije bitan, već samo misao. No to, kao što kažu Gallagher i Topinka (2023:14):

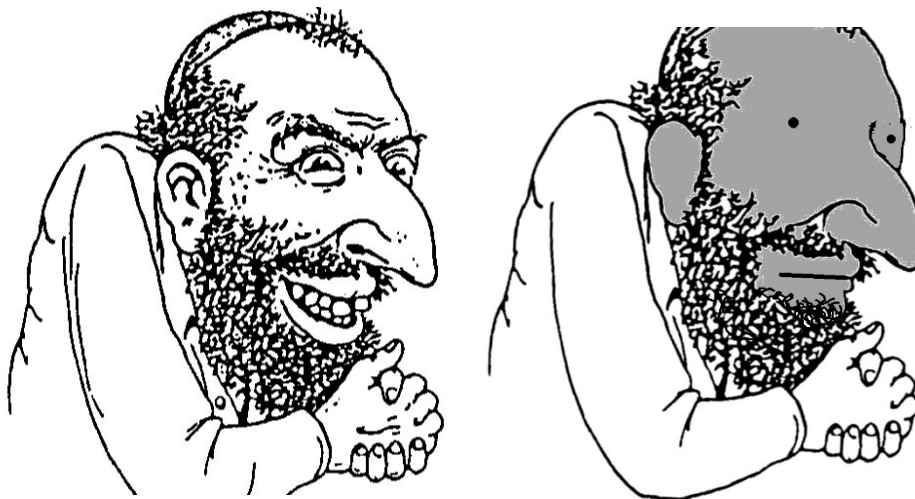
„dovelo bi ih neugodno blizu skoro marksističkoj perspektivi zajedničkih iskustava ili čak koncepta otuđenja, tjerajući ih na suočavanje sa granicama individualne autonomije u komunikativnom kapitalizmu. Umjesto toga, lakše je bosti individue čija osjetljivost na mamce digitalnih platformi se može shvatiti kao dokaz da su oni nepopravljivi.“

4.2.2. NPC KAO GOVOR MRŽNJE

Druga tematika NPC memova koja se najčešće pojavljuje, ovaj put u memovima koji su pokrenuti iz korijena, odnosno 4chana i /pol/ *imageboarda*, su derogativni prikazi rasnih i etničkih manjina te žena koji često impliciraju određene teoriju zavjere.

Najčešće se pojavljuje motiv antisemitizma. Vizualni prikazi židovskog naroda većinom su antisemitske karikature s uvećanim fizičkim atributima; vrlo često je u kombinaciji sa drugim memom koji je započeo na 4chanu, a to je „*Happy Merchant*“ (Sretni trgovac), te *dogwhistleom* simbolom jeka. Ovaj mem je preuzet od karikaturista Nicka Bougasa koji je 90ih godina nacrtao antisemitsku karikaturu čiji oblik se nije znatno izmijenio u mem instancama na

4chanu, te prikazuje klasični antisemitski stereotip Židova sa jarmulkom, preuveličanih fizičkih atributa, držeći ruke u gestikulaciji koja implicira pohlepu.

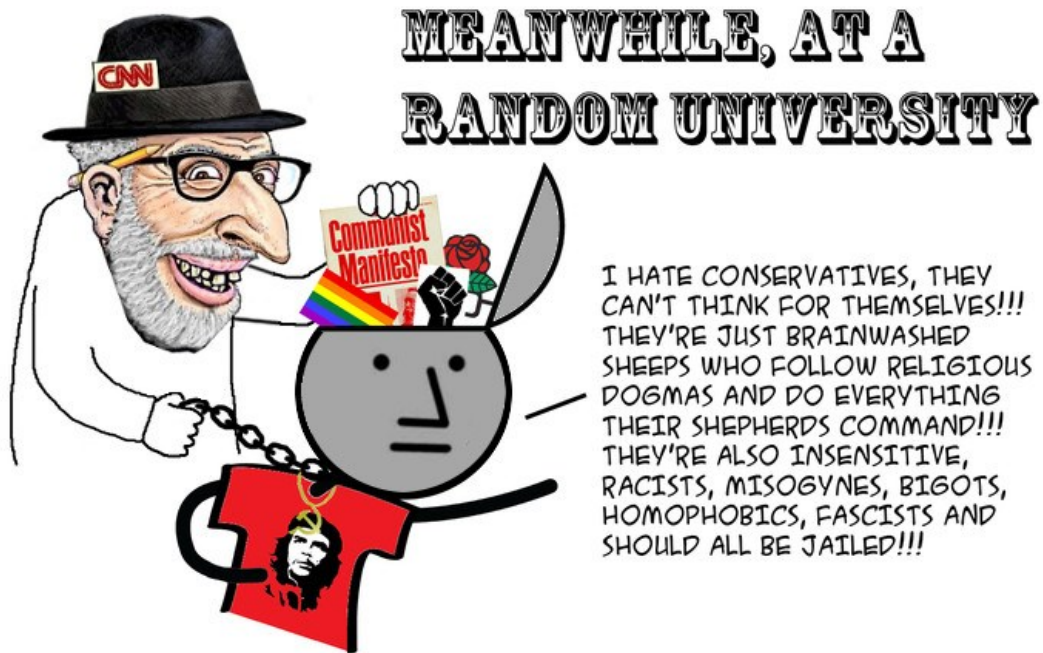
Slika 25 Lijevo – originalni „Happy Merchant“ mem, desno – NPC varijanta koja se referira na original (knowyourmeme.com, n.d., 4chan, 2018)

Međutim, kod korištenja NPC mema u antisemitskom tonu, sam NPC je najčešće prikaz lijevice, već se implicira da njihovo svojstvo „NPC“ – a proizlazi iz židovske kontrole javne sfere; antisemitske teorije zavjere koja svoje korijene vuče još od početaka kršćanstva.¹⁴ Antisemitske teorije zavjere na 4chanu se većinom komuniciraju kroz trolanje i rijetko su koherentne rasprave i uobličene ideologije, osim povremenih postova koji detaljno opisuju svoju teoriju (čija ozbiljnost često bude povod za trolanje, unatoč generalno antisemitskom tonu /pol/ imageboarda). Misao vodilja jest da je židovski narod „skrivena ruka“ koja planira preuzeti kontrolu nad svijetom, prvenstveno u svrhu profita. U slučaju 4chan retorike, već ga je preuzela; „liberalna agenda“ direktan je rezultat židovske kontrole medija i kompanija, koji profitiraju od zastupanja liberalno – lijevih stavova.

Primjerice, jedan od prikazanih memova direktno komunicira ovaj stav: NPC je u ovom slučaju, osoba, student sa liberalno – lijevim stavovima, prikazan kako „ponavlja“ uobičajene poštapalice koje se ponavljaju u NPC memu. Na lijevo je „Happy Merchant“ koji predstavlja Židova koji „hrani“ NPC – ija idejama komunizma, antifašizma i „homoseksualne“ ideologije,

¹⁴ Antisemitske teorije zavjere toliko prožimaju našu kulturu da bi njihovo pomno objašnjenje zahtijevalo poseban rad, no ova rečenica se referira specifično na teoriju da su Židovi krivi za razapinjanje Isusa. Međutim, početkom suvremenih teorija zavjere (među kojima je i Qanon, Alt – right favorit) generalno se smatra izdavanje knjige „Protokoli Staraca Ziona“, 1903. godine. (Boym, 1999)

što čini kroz edukaciju na američkim fakultetima, kao što to navodi tekst na vizualu. Antisemitska karikatura, naravno, nosi kapu sa logom CNN -a, potvrđujući tezu da su liberalno – lijevi mediji pod kontrolom židovskog naroda.

N = J P = E C = W

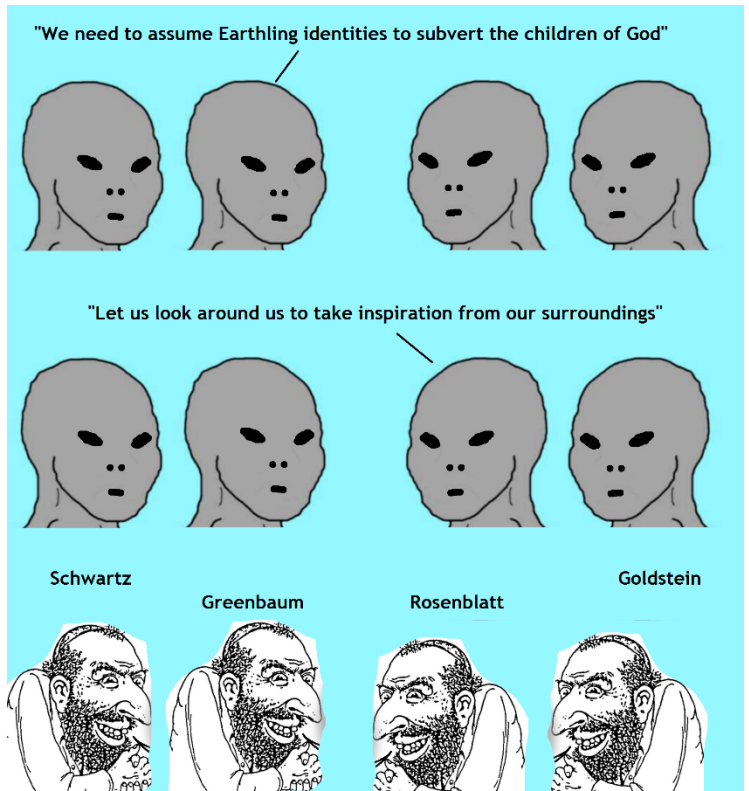
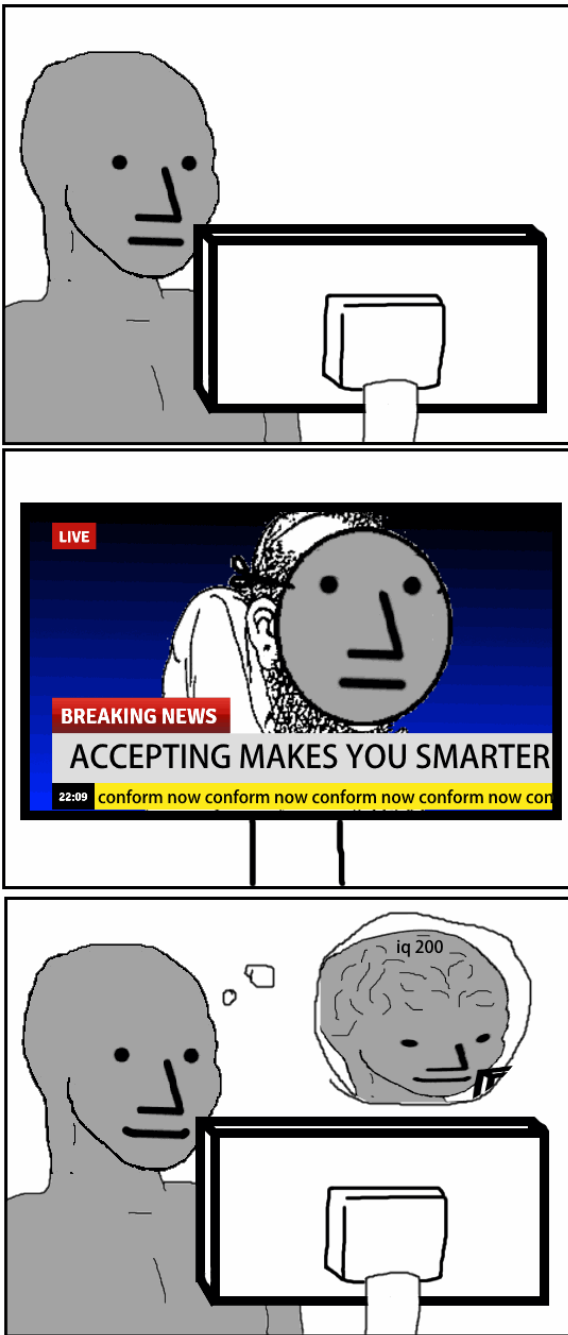
63KiB, 4584x2560, jew.png
View Same | OCR | Google | iqdb | SauceNAO | Trace | ↕

What NPC Really Stands For Anonymous ID: F6C66KDF Mon 10 Sep 2018 11:43:37 No.185216072 [View](#) [Reply](#) [Original](#) [Report](#)
Quoted By: >>185216109 >>185216117 >>185216140 >>185216259 >>185216309 >>185216390

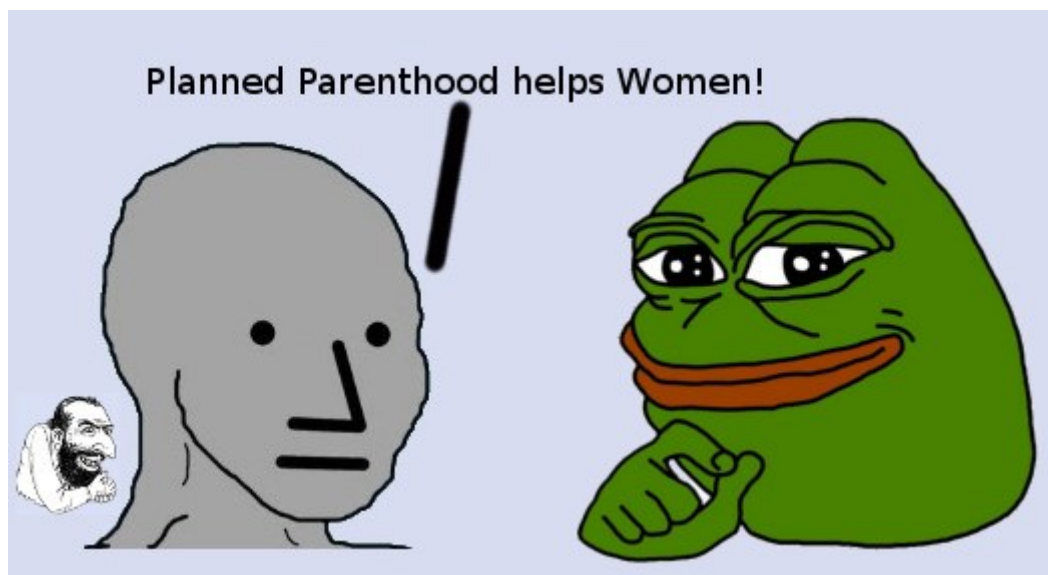
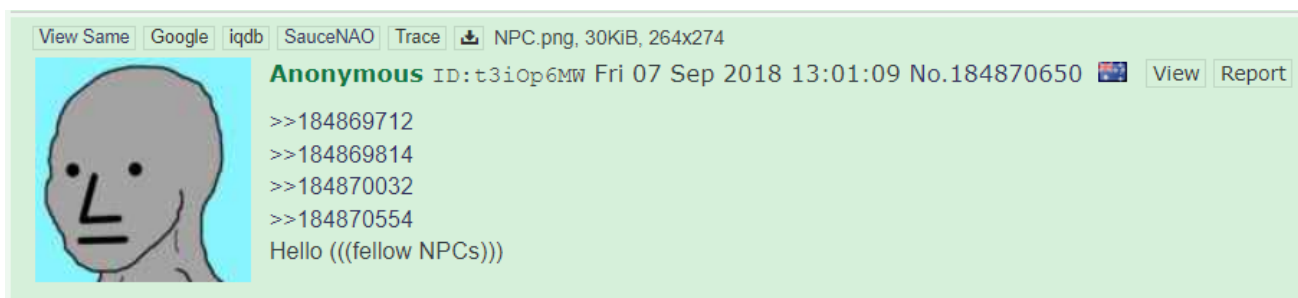
this shit is a psyop and needs to stop now

Anonymous ID: iIctFuBj Mon 10 Sep 2018 11:44:14 No.185216109 [Report](#)
>>185216072
op is a russian.

Anonymous ID: Omaz8ffs Mon 10 Sep 2018 11:44:20 No.185216117 [Report](#)
Quoted By: >>185216409
>>185216072
dont be a newfag, before npcs it was just called zombies.

Slika 26 Primjeri NPC mema koji komuniciraju antisemitske stavove, prvenstveno u kontekstu antisemitskih teorija zavjere (4chan, 2018)

Slika 27 Antisemitski NPC memovi (4chan, 2018)

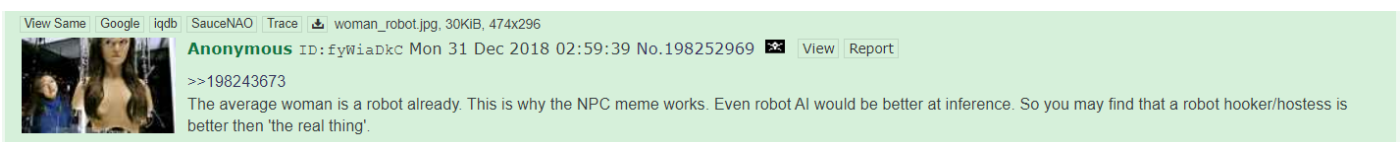
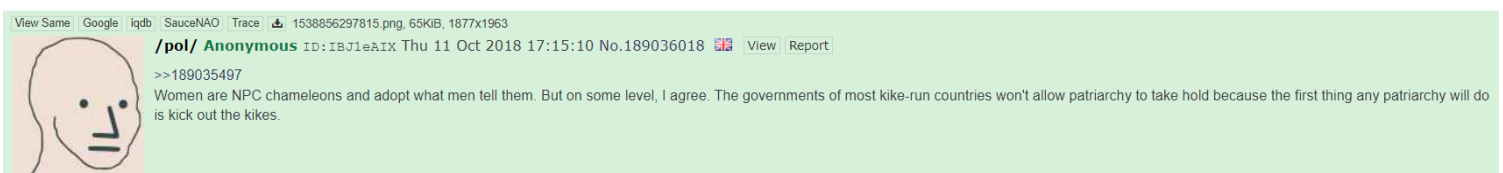
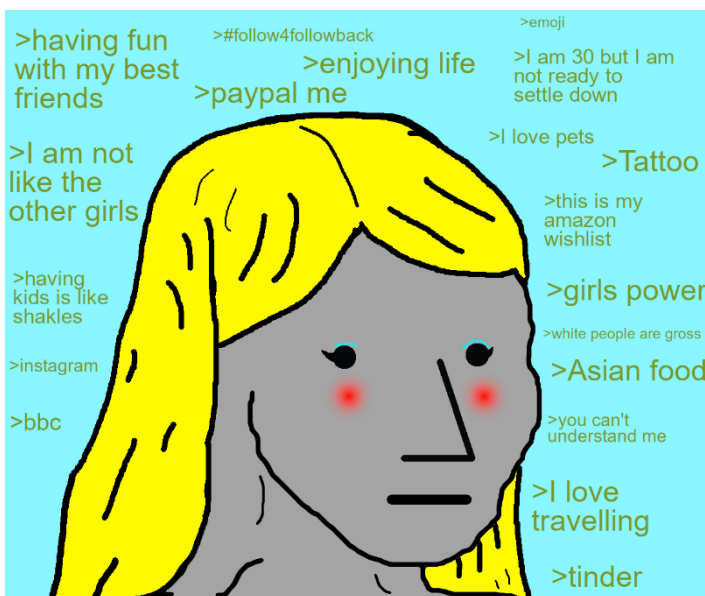
Zanimljiv je primjer iznad, u kojem se kombiniraju dva mema analizirana u ovom istraživanju; NPC i *Smug Pepe*. Ponovno, vidimo lik NPC – a čije svojstvo klona se komunicira njegovom liberalnom „poštalicom“, međutim, u samom lijevom kutu pojavljuje se i karikatura *Happy Merchant*, kako bi simbolizira da su ova liberalna stajališta pod utjecajem židovske „elite“.

S druge strane, *Smug Pepe* u ulozi reprezentacije Alt – righta, svojim samodopadnim smiješkom i pogledom prema čitatelju signalizira da on zna bolje i shvaća da iza toga stoji propaganda koja profitira od „liberalnog kapitalizma“, zbog čega on nije NPC i samim time, superiorniji.

Antisemitska konceptualizacija židovskog naroda kao Drugih je specifična – Židovi nisu Drugo jer su inferiorniji od Alt – right pristaša, već Drugost leži u njihovoj karakterizaciji kao tajnih vođa koje utječu na represiju Alt – right pristaša i manjak prikaza njihovih uvjerenja u javnoj sferi. Dakle, posrijedi nije smisao eugenike koji vodi etno nacionalističku misao uperenu u židovski narod, već teorije zavjere prema kojima je židovski narod čudovišan (što se vidi i u

vizualnom uobličenju Židova, koji je temeljen na pseudoznanstvenoj teoriji frenologije), dehumanizirani zlikovac koji održava liberalni status quo radi vlastitog profita čime „vrši opresiju“ nad pokretima i sudionicima Alt – righta.

Druga najčešća konceptualizacija Drugog kroz NPC mem su žene. Primjeri ponavljaju retoriku koja je česta na praktički svim *imageboardovima* 4chana, a to je mizoginija uobličena kroz manosferne teorije „ginocentričnog“¹⁵ svijeta, hipergamije¹⁶ i uvjerenja o biološki uvjetovanoj inferiornosti žena.

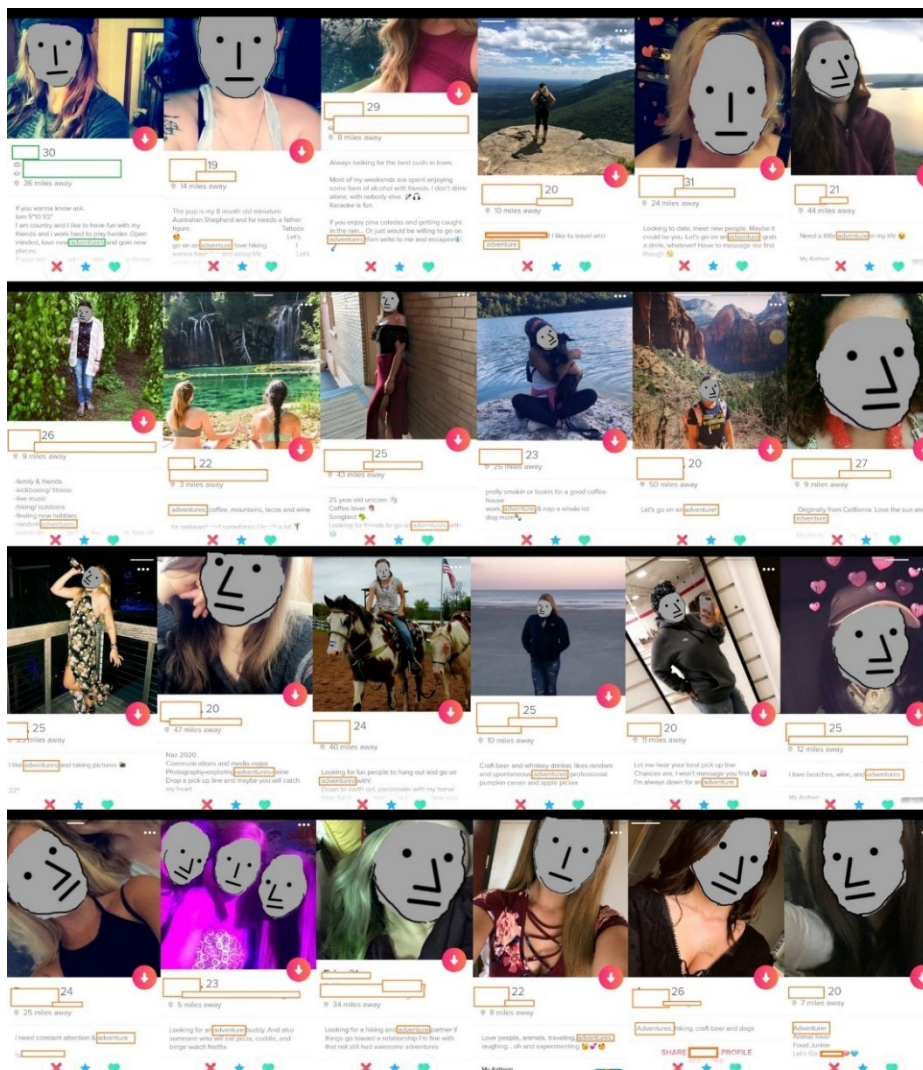

Slika 28 Primjeri NPC mema koji komuniciraju mizogine ideje o ženama (4chan, 2018)

¹⁵ „Ginocentrizam“ je teorija koja se pojavljuje u manosferi prema kojoj su muškarci opresirani u svijetu dominiranom privilegiranim ženama.

¹⁶ Izraz koji opisuje prakse biranja životnih partnera radi njihovog boljeg socioekonomskog statusa i društvenog kapitala; u manosferi se koristi kroz potvrdu upitnih teorija evolucijske psihologije kako bi tvrdili da žene isključivo traže partnere koji su vrhunac socioseksualne hijerarhije.

U diskursu 4chana, žene su NPC-ijevi prvenstveno radi biodeterminističkih ideja o različitosti muškaraca i žena prema kojima postoji prirodno uvjetovana razlika između muškaraca i žena. Primjerice, teza da su žene manje inteligentne od muškaraca, (na tragu teorije o manjku unutarnjeg monologa koja je započela ovaj mem) zato što su prirodno „programirane da rađaju djecu i privlače pažnju na sebe“ (Dretva br. 189935176, 2018), submisivne, emocionalnije od prirodno racionalnih muškaraca (kao u npr. prikazu feministkinja). Sukladno tome, ideja da bi žena mogla biti jednaka muškarcu je neprirodna, stoga svi, pa tako i žene koji zagovaraju liberalno – lijeve stavove koji podupiru ovu tezu su bezumni robovi liberalne agende jer je to jednostavno – neprirodno. Ideje o emancipiranosti žena i životu žene koja se direktno protivi konzervativnoj ideologiji stoga je dio generalne liberalne agende zbog koje društvo (specifično, zapadnjačko i bijelo) propada; jer umjesto da je dio savršene (bije) nuklearne obitelji, prosječna žena je emancipirana ljevičarka koja je prevazišla svoj „biološki vrhunac“ plodnosti, promiskuitetna i nepopravljiva.

Slika 29 : Primjer NPC mema mizoginog tona (4chan, 2018)

Ideje o ženama nisu koncipirane u izolaciji od drugih ideja o rasama i etnicitetu: memovi, i generalni stav 4chana prema ženama je najčešće usmjeren na specifično bijele žene u kontekstu ideja o Bijeloj supremaciji. Bijele žene su ljevičarke koje „bezumno“ ponavljaju ideje ženske emancipacije, pokvarene zato što ne obnašaju submisivnu ulogu za koju su rođene. S druge strane, stereotipi o azijskim ženama kao submisivnim ženama ih čine slavljanim među 4chan publikom.

Anonymous ID:L2kkOitm Thu 06 Sep 2018 08:12:37 No.184728841 [Report](#)

Quoted By: >>184728863 >>184729296 >>184733238 >>184735332

Reminder that people with inner monolog are called "Innies" and those without "niggers"

View Same | Google | igdb | SauceNAO | Trace | 1535951156393.gif, 808KIB, 256x256

/pol/ NPC Theory Perfectly Explains the Problem with Niggers Anonymous ID:7t0a2E2R Fri 07 Sep 2018 22:08:53 No.184917220 Replies: 11 [View](#) [Report](#)

I propose that blacks have the lowest rate of non-NPCs of any race by far. This is why they, as a race, are so fucking horrible. Unlike White NPCs, who have plenty of thinking humans to look up to, all niggers have are sports stars and rap artists who squander their money and beat women who get them angry for a minute.

So then, how do we get niggers to start thinking?

- >psychoactive drugs
- >meditation
- >sensory deprivation

Compare niggers or even whites to Jews, who likely have an above-50% non-NPC rate. They are always thinking and always scheming, and nobody spots them except fellow non-NPCs.

NPC Theory could change our world, lads.
What shall we do now?

Anonymous ID:3WGk4BzT Mon 01 Oct 2018 19:48:54 No.187753517 [View](#) [Report](#)

>>187753325

>Chinks are getting stronger

Lmao. Soulless NPC's that run over children and are too blind to see a huge truck in front of them are not going to get stronger at all.

Slika 30 : Primjeri 4chan diskursa koji se referiraju na NPC mem; rasistički prikaz crnačkog i azijskog naroda (4chan,2018)

NPC kao rasno usmjereni govor mržnje prvenstveno se vokalizira u tekstu i u kontemplaciji tzv. NPC teorije, te su prikazi crnačkih i azijskih naroda u tonu eugenike – rasne manjine su manje inteligentne, primitivne i necivilizirane, i njihovo NPC svojstvo proizlazi iz percipiranih negativnih stereotipa istih. Crnci su tako kriminalci, nasilnici, reperi, azijati (odnosno, azijski muškarci) su bezdušni roboti, itd. Vizualna konstrukcija rasnih manjina kao NPC-ijeva je puno manja i skoro nepostojeća, već se ona konstruira kroz praksu korištenog jezika; istraživanje Hine i ostalih iz 2018. godine utvrdilo je kako su rasističke uvrede među najčešće korištenim riječima u diskursu /pol/ *imageboarda*, koje čine 2 % od ukupno 12 % govora mržnje. (Hine, et. al., 2018.)

4.3. RASPRAVA

U analizi Pepe the Frog i NPC memova daje se razaznati slijedeće:

Izabrani memovi potvrđuju smisao kolektivnog identiteta, i prikazuju koji su to identiteti Drugi po mišljenju Alt – righta, ali ne samo u koncepcijama kolektiva kroz mem, već u kompleksnoj istih sa praksom njihove reprodukcije i dijeljenja unutar skupine koji jačaju smisao kolektiva. Prvenstveno, smatram da se individualni smisao pripadanja kolektivu najviše jača dijeljenjem ovih memova unutar zajednice, posebice Pepe the Frog, zato što se koristi kao oblik supkulturnog kapitala čije poznavanje postaje reprezentacije nečije pripadnosti i predanosti Alt – right pokretu, a kontekst njegova korištenja (je li dovoljno *dobro* korišten) mjerilo vrijednosti sudionika pokreta. Na isti način, organizirana kampanja trolanja kroz NPC mem na Twitteru funkcionirala je u utvrđivanju kolektivnog identiteta kako kod onih koji su u njoj sudjelovali; prema originalnoj teoriji kolektivnih identiteta Davida Snowa, smisao je dolazio iz osjećaja kolektivne sile koja je pozivala na djelovanje. Također se kao takav utvrdio i u očima javnosti, odnosno ljevice koju je težila uvrijediti – moment reakcije koji je dodatno potvrđivao njihov smisao superiornosti, u duhu misli vodilje – trolanja.

Smisao superiornosti pokazao se ključnim u konstrukciji smisla kolektivnog identiteta, ali posebice u konstrukciji Drugosti, bila ona politički protivnik (ljevica) ili npr. rasna manjina. U kontekstu Pepe the Frog mema, superiornost se komunicirala kroz korištenje *Smug Pepe* mema koji je označavao samodopadnost sudionika koji je svjestan tzv. liberalne agende koja kontrolira društvene i političke institucije, ali i način izbjegavanja direktnog izgovaranja onih političkih misli radi kojih bi se mogli prozvati. U tom smislu, poznavanje značenja ovog mema omogućilo je skoro pa telepatsko komuniciranje zajedničkih vrijednosti onih koji su se s njima složili, ali i potvrđivanje *zašto* su baš Oni u superiornoj poziciji.

Sukladno tome, NPC mem je oblikovan prvenstveno na percipiranoj inferiornosti liberalno – lijeve političke struje, koji su inferiorni i Drugi jer su bezdušni roboti koji ponavljaju poštapalice koje gube smisao, pod utjecajem su židovskih elita i ne znaju bolje, za razliku od Alt – righta, koji je osviješten „Matrixa“ u kojem živi i u tome zdušno uživa. Naravno, u idejama Drugosti ne manjkaju biodeterminističke ideje žena, i eugenistički prikazi rasnih manjina te teorije zavjere kao temelj antisemitizma.

Međutim, ono što se istaknulo kao potencijalno najutjecajnija misao u smislu mobilizacije u djelovanje i kolektivizaciju, jest filozofija trolanja i kako se ona u kontekstu Alt – righta uobličila kao čin protesta. Ova praksa utjelovljena je upravo u izboru Alt – righta svojeg

političkog kandidata, a to je Donald Trump. Trumpova retorika zrcalila je trol retoriku Alt – righta koja je težila šokiranju i uvrijedi radi uvrijede te šire kulture 4chana koja ga je oblikovala, a posljedično žabac Pepe kao vizualni simbol ove ideologije. Naposljetku postaje jasno kako se ova kultura politički usmjeruje, a to je u kontekstu di se kao kolektiv smatraju pod napadom zamišljenih liberalnih elita koje kontroliraju svijet, onaj svijet koji je njih prve učinio Drugima, u njihovim očima.

5. ZAKLJUČAK

Koristeći teoriju kolektivnih identiteta te značaja internetskog mema kao kulturnog artefakta koji komunicira ideološke vrijednosti, uz naglasak na praksu trolanja koji se koristi kao političko oružje, razradila sam memove Alt – right pokreta koji uokviruju njihov smisao kolektivnog identiteta i Drugosti, kako kroz simboliku samog mem diskursa, tako kroz prakse njihova korištenja. Specifično sam se fokusirala na memove *Pepe the Frog* i NPC i načine na koje slojevito komuniciraju vlastiti smisao kolektivism kroz osjećaj superiornosti nad političkom ljevicom i rasnim, etničkim i ostalim Drugostima, međusobno unutar zajednice i autsajderima. Rezultati analize pokazali su kako mem *Pepe the Frog* funkcionira kao simbol pokreta u čemu ujedinjuje njegove fragmentirane dijelove. Međutim, služi i kao simbol šire filozofije koja utjelovljuje ovaj pokret: ideologija trolanja kao odgovor na percipirane gubitke društvene vrijednosti i pozicije. NPC mem, s druge strane, više se fokusira na koncepciju Drugih, u ovom slučaju političke ljevice koja je, prema njima, kolekcija klonova čija politička ideologija je nekolicina beznačajnih poštapalica, koje, na tragu teorije zavjere, im hrani antisemitska smisao „židovske elite“.

Nekoliko motiva su se pojavila u toku analize koji čine mogućnost za daljnje istraživanje. Prvo, poveznica Alt – right pokreta sa manosfernim zajednicama koje čine ili „borci za muška prava“ unutar sustava u kojem su navodno opresirani od strane ženske dominacije, ili zajednice kompletnog odbacivanja te nade i prihvaćanje svojeg statusa kao neuspješnih u

„socioseksualnoj hijerarhiji“ koju su većinom sami uspostavili. Veliko je preklapanje ovih „pokreta“, u smislu da, oni sudionici manosphere koji su motivirani antifeminizmom sa biodeterminističkim idejama o muškim i ženskim rodnim ulogama, su velikim djelom i oni koji zastupaju slične ideje u Alt -right sferi. Međutim, stvar je u specifičnoj koncepciji muškosti, i muškog identiteta koja utječe i na prakse online prostora. Naposljetku, i simbolika Pepea kao luzera koji taj status objeručke prihvaća i slavi kao konotacije šire kulture koja je izrodila specifičan Alt – right online pristup, koji je motivirao u djelovanje (iako nihilistički) je dio šire kulture muškaraca koji su toj ideologiju pristupili radi percipiranog manjka zadovoljavanja nekih nedostižnih muškosti. U tom smislu, postoji potencijal za analizu Alt – right prostora kroz sferu rodne teorije i koncepata hegemonijske muškosti, i kako se manifestiraju u online prostoru.

Drugi motiv koji se dao razaznati iza svih Internetskih referenci i prakse trolanja jest smisao otpora prema, da, „liberalnoj agendi“, ali zapravo prema jednom obliku „komunikacijskog kapitalizma“ koji naposljetku pretvara „Njihov“ bezakoni, razuzdani Internet u steriliziranu masu društvenih mreža koje a) mame prosječnog korisnika na brendiranje sebe i vlastitog iskustva i b) cenzurira svaku vrstu govora koji bi mogao utjecati na profit onih kompanija koje svojim reklamiranjem financiraju ove mreže.

U knjizi „*Never Alone Except for Now*“ autor Kris Cohen tvrdi kako je trolanje praksa narušivanja Interneta kao pretpostavljenog demokratskog foruma, jer žele zadržati oblik „*društvene interakcije koja je kompletno zanemarivala ideju statusa uopće*“, kako bi prikazala da je ta demokratska sfera Interneta od početka narušena i demokratske idealizacije Interneta nisu dio njegovog inherentnog potencijala, već fantazija koja kompenzira manjak istog. (Cohen, 2017:65) U suvremenoj kulturi Interneta, skoro dvadeset godina nakon početka 4chana i njegove kulture trolanja i narušivanja mira, Internet je drugačiji. Digitalno okruženje je skup društvenih mreža koje naglašavaju brendiranje sebe i vlastite svakodnevice poput proizvoda, a subjektivnost korisnika da se reducirati na ograničen skup korisničkog ponašanja koji postaju podaci koji posljedično hrane mašine algoritamske optimizacije (Gallagher, Topinka, 2023). U takvom okolišu, politički diskurs nije konstruktivan, već „pobjeđuje“ ona misao koja može najbrže izreći „što svi mislimo“. Kultura je to koja rađa „hot takeove“ i politička uvjerenja koja nadilaze istinitost ili laž, odnosno briše granice između činjenica i neistina, vijesti i *fake newsa*. Politički online diskurs se stoga svodi na „*intenzitet estetskog iskustva u kojem su činjenice veće od same sebe, a informacija može postati više ili manje*

istinitom, ovisno o tome koliko je lajkana“ (Gallagher, Topinka, 2023:5, prema Sampson, 2020).

Ova smisao „estetskih činjenica“, naposljetku oslikava logiku mnogih Internetskih prostora u kojima se korisnici bore za *engagement*, odnosno interakciju s njihovim sadržajem, bio on komentar od maksimalno 140 znakova koji efektivno komunicira neku „estetsku činjenicu“, ili dretva koja mora skupiti dovoljno reakcija kako bi ostala na vrhu platforme, vidljiva i ne bila obrisana.

Stoga, nije neobično da je upravo trolling, tako uspješan u svom naumu kod onih koji sa njime nisu upoznati, izabran kao temeljni oblik djelovanja Alt – righta i onaj koji mu je omogućio da iziđe iz okvira svojih online prostora. Alt – right je trollanjem vješto manevrirao upravo ovom tendencijom suvremenog Interneta da svodi politički diskurs na kolekciju objava koje zahtijevaju interakciju i reakciju, i okoristila taj sustav u svoju korist, naposljetku stvarajući željeni cirkus od kompletnog političkog procesa. Što ostaje u krah, i postoji li varijanta budućnosti koja uspijeva realizirati one fantazije Interneta kao demokratskog foruma? Nisam sigurna. Naposljetku, čini mi se da je, u riječima pokojnog Marka Fishera,, „*lakše zamisliti kraj svijeta nego kraj kapitalizma“ (Fisher, 2009:1)*

6. LITERATURA

- Barker, C. (2004.), *"The SAGE Dictionary of Cultural Studies"*, Sage Publications
- Bauman, Z. (1991). *Modernity and Ambivalence*” Cambridge, Ujedinjeno Kraljevstvo
- Bourdieu, P. (1991.) *“Language and Symbolic Power”*, Harvard University Press
- Carbaugh, D. (2005) *“Cultures in Conversation”* Routledge, New York
- Chandler, Robert, (2013) *"Meme World Syndrome: A Critical Discourse Analysis Of The First World Problems And Third World Success Internet Memes"*, u *„Electronic Theses and Dissertations“*, dostupno na: <https://stars.library.ucf.edu/etd/2613/>
- Dawkins, R. (2006.), *“The Selfish Gene”*, Oxford University Press
- Denisova, A. (2020) *„Internet Memes and Society: Social, Cultural and Political Contexts“*, Routledge, New York
- Davison, P. (2012) *„The Language of Internet Memes“*, u *„The Social Media Reader“*, str. 120 – 134., New York University Press, New York
- Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). *„Critical Discourse Analysis“* u *„Discourse as Social Interaction“* (str. 258-284). Thousand Oaks, CA: SAGE
- Hahner, L.A., Woods, H.S. (2019) *„Make America Meme Again: the Rhetoric of the Alt – Right“*, Peter Lang Publishing, New York
- Hine, G.E. et. al., (2016). *Kek, Cucks, and God Emperor Trump: A Measurement Study of 4chan’s Politically Incorrect Forum and Its Effects on the Web*”, arXiv.org. dostupno na: <https://arxiv.org/abs/1610.03452>
- Knobel, M. and Lankshear, C. (2007). *Online memes, affinities, and cultural production.*”, *“A New Literacies Sampler”*, str.199-227, dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/283968435_Online_memes_affinities_and_cultural_production, pristupljeno 13.03.2023.

Krumm, J., Davies, N., Narayanaswami, C. (2009), „*User – generated Content*“, u „IEEE Pervasive Computing“, IEEE Computer Society, Washington

Lobinger, K., Krämer, B., Venema, R., Benecchi, E. (2020), „*Pepe – Just a Funny Frog? A Visual Meme Caught Between Innocent Humor, Far-Right Ideology, and Fandom*, u „*Perspectives on Populism and the Media*.“ Dostupno na: <https://www.semanticscholar.org/paper/Pepe-%E2%80%93-Just-a-Funny-Frog-A-Visual-Meme-Caught-and-Lobinger-Kr%C3%A4mer/80fa2b39bd2ba08ba276bdf5acedfb84c37725> (pristupljeno 20.07.2023)

Machin, D., & Mayr, A. (2012). „*How to do critical discourse analysis*.“, SAGE, Thousand Oaks

Midgley, M. (2010.) „*The Solitary Self: Darwin and the Selfish Gene*“, Routledge

Milner, R.M. (2012) „*The World Made Meme: Discourse and Identity in Participatory Media*“, Sveučilište u Kansasu, Kansas, dostupno na: <http://hdl.handle.net/1808/10256> , (pristupljeno 12.03.2023)

Milligan, S. (2019.) „*A Rhetoric Of Zaniness: The Case Of Pepe The Frog*“ Wayne State University Dissertations, 2365., dostupno na: https://digitalcommons.wayne.edu/oa_dissertations/2365 (pristupljeno 12.03.2023)

Mouffe, C. (2011) „*On the Political*“, Routledge, London

Nagle, A. (2017) „*Kill All Normies: Online Culture Wars from 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right*“, Zero Books, Washington

Papacharissi, Z. (2002) „*The Virtual Sphere: The Internet as a Public Sphere*.“ *New Media & Society*, 4, str. 9-27. <https://doi.org/10.1177/14614440222226244>, pristupljeno 05.05.2023.

Philips, W. (2015) , „*This is Why We Can't Have Nice Things: Mapping the Relationship Between Online Trolling and Mainstream Culture*“, The MIT Press, Cambridge

Podboj, M. (2012) „Kritička analiza diskursa: Teorijski temelji i mogućnost primjene“, Sveučilište u Osijeku, Filozofski Fakultet, dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:848567> (pristupljeno 19.05. 2023.)

Shifman, L. (2014) „*Memes in Digital Culture*“, The MIT Press, Cambridge

Saïd, E. (1978.) „*Orientalism*“, Pantheon Books, New York

Snow, D. (2015.) „*Collective Identity*“, International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 10.1016/B978-0-08-097086-8.10403-9, pristupljeno 05.05.2023

Katz, Y. i Shifman, L. (2017) „*Making sense? The structure and meanings of digital memetic nonsense*“, u „*Information, Communication & Society*“, 20:6, 825-842, dostupno na: [10.1080/1369118X.2017.1291702](https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1291702)

Kress, G. (2012). „*Multimodal Discourse Analysis*“. u J. P. Gee & M. Handford (Eds.), „*The Routledge Handbook of Discourse Analysis*“ (pp. 35–50). Routledge

Kronenfield, M. (2011.), „*Darwinian Creativity and Memetics*“, Acumen

Zannettou, S. et al. (2018.) „*On the Origins of Memes by Means of Fringe Web Communities*“, The 18th ACM Internet Measurement Conference

Tuters, M. and Hagen, S. (2019). „*((They)) rule: Memetic antagonism and nebulous othering on 4chan*.“ *New Media & Society*, [online], izdanje 22(12), str. 2218–2237. dostupno na: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1461444819888746> , pristupljeno 25.05.2023.

Wiggins, B i Bowers, G.B.. (2014) „*Memes as genre: A structural analysis of the memescape*.“ *U Media and Society*. Str.1-21., SAGE

Wodak, R. (1999) „*Critical Discourse Analysis at the End of the 20th Century*“, *Research on Language and Social Interaction*, 32:1-2, 185-193, DOI: 10.1080/08351813.1999.9683622, pristupljeno 19.05.2023.

7. IZVORI

4plebs.org. (2013). dostupno na: <https://4plebs.org/>, (pristupljeno 15.05.2023.)

Beran, D. (2017). *4chan: The Skeleton Key to the Rise of Trump* - Dale Beran. Medium. Dostupno na: <https://medium.com/@DaleBeran/4chan-the-skeleton-key-to-the-rise-of-trump-624e7cb798cb> (pristupljeno 01.06. 2023).

Hathaway, J. (2015), „*Tumblr’s Biggest Meme of 2015 Was Pepe the Frog*“, Intelligencer. Dostupno na: <https://nymag.com/intelligencer/2015/12/tumblr-was-here-for-pepe-the-frog-in-2015> (pristupljeno 15.05.2023.)

NPC Wojak. Know Your Meme. Dostupno na: <https://knowyourmeme.com/memes/npc-wojak> (pristupljeno 15.05.2023.)

Nuzzi, O. (2016). *How Pepe the Frog Became a Nazi Trump Supporter and Alt-Right Symbol*, The Daily Beast. Dostupno na: <https://www.thedailybeast.com/how-pepe-the-frog-became-a-nazi-trump-supporter-and-alt-right-symbol> [pristupljeno 20.07.23].

Pepe the Frog. Know Your Meme, dostupno na: <https://knowyourmeme.com/memes/pepe-the-frog> (pristupljeno 15.05.2023.)

Reddit.com, dostupno na: <https://www.reddit.com> (pristupljeno 15.05.2023.)

Roose, K. (2018). *What Is NPC, the Pro-Trump Internet’s New Favorite Insult?*, *The New York Times*, dostupno na: <https://www.nytimes.com/2018/10/16/us/politics/npc-twitter-ban.html> (1. 6. 2023)].

Schreckinger, B. (2020) „*World War Meme*“, POLITICO Magazine, dostupno na <https://www.politico.com/magazine/story/2017/03/memes-4chan-trump-supporters-trolls-internet-214856/> (pristupljeno 01.06. 2023)